

## 20. YÜZYILDA OSMANLI



### GENEL NEDENLER

- Sömürgecilik
- Hammadde yarışı
- Pazar rekabeti
- Silahlanma yarışı

Fransız İhtilali sonrasında ortaya çıkan Milliyetçilik akımı

### ÖZEL NEDENLER

Almanya ve Fransa arasındaki Alsas-Loren sorunu

Rusya'nın Panslavizm ve sıcak denizlere inme politikası

Avusturya – Macaristan'ın Balkanları ele geçirmek istemesi

### SAVAŞI BAŞLATAN OLAY

Sırp bir öğrencinin, Avusturya Macaristan veliahdını öldürmesi

Veliadın öldürülmesi ile Avusturya Macaristan, Sırlara savaş açtı. Sırların koruyuculuğunu üstlenen Ruslar da karşı savaş açınca, savaş bloklar arasında başlayıp tüm dünyaya kısa sürede yayıldı.

### 1. DÜNYA SAVAŞI ÖNCESİ GRUPLAR

Üçlü İtilaf (Anlaşma) Devletleri	Üçlü İttifak (Bağdaşım) Devletleri
İngiltere Fransa Rusya	Almanya Avusturya-Macaristan İtalya
1. DÜNYA SAVAŞI SIRASINDA GRUPLAR	
İtilaf (Anlaşma) Devletleri	İttifak (Bağdaşım) Devletleri
İngiltere Fransa Rusya İtalya ABD	Almanya Avusturya – Macaristan Osmanlı Bulgaristan

1. Dünya Savaşı başlamadan önce İtalya İttifak devletlerinin yanındayken, savaş başlamadan önce İtilaf devletlerinin yanına geçmiştir.

### İTALYA'NIN TARAF DEĞİŞTİRMESİNİN NEDENİ:

- 1) Trablusgarp Savaşında İngiltere'den yardım alması
- 2) Anadolu topraklarından Ege ve Akdeniz Bölgelerinin İtalya'ya vaat edilmesi.

**DİKKAT:** İtalya taraf değiştiren tek ülkedir.

### SAVAŞ ÖNCESİ OSMANLININ DURUMU

Osmanlı ilk başta İtilaf devletlerinin yanında savaşa girmek istedi. Ancak İtilaf devletleri Osmanlıyı paylaşma planları yaptığı için kendi yanında savaşa almadı. Bu durum üzerine Osmanlı;

- Siyasi yalnızlıktan kurtulmak,
- Son zamanlarda kaybettiği yerleri almak,
- Kapitülasyonları kaldırmak için savaşa girmek kararı aldı.

### ALMANYA'NIN OSMANLIYI KENDİ TARAFINDA İSTEMESİNİN NEDENLERİ

- Osmanlının jeopolitik konumundan yararlanmak istemesi (Boğazlar ve Süveyş Kanalı)
- Cephe sayısını arttırarak yükünü hafifletmek istemesi
- Osmanlının halifelik yani dini gücünden yararlanmak istemesi (Musul-Kerkük petroleri)
- Osmanlının yer altı ve yer üstü zenginliklerinden yararlanmak istemesi (Musul-Kerkük petroleri)
- Osmanlının insan gücünden yararlanmak istemesi

### OSMANLININ ALMANYA'NIN YANINDA SAVAŞA GİRMEK İSTEMESİNİN NEDENLERİ

- ⇒ İngiltere ve Fransa'nın Osmanlı topraklarında gözünün olması ve yanında istememesi
- ⇒ İttihat ve Terakki'nin Almanya'nın savaşı kazanacağı düşüncesi (Enver Paşanın Alman hayranlığı)

İngiliz sömürgesi olan Mısır'ı bombalayan iki Alman gemisi **Goben (Yavuz)** ve **Breslav (Midilli)**, İngiliz donanmalarından kaçarak, boğazları geçip Osmanlı'ya sığındı.

Osmanlıya sığınan bu gemileri İngiltere istediye de Osmanlı bu gemileri satın aldığını bildirmiş, Alman askerlerine Türk asker kıyafetleri giydirilmiş, gemilere Osmanlı bayrağı çekilerek bu iki geminin isimleri değiştirilmiştir. Bu iki gemi Karadeniz'i geçerek Rus limanlarını (Sivastopol, Odessa) bombalamış ve Osmanlı resmen savaşa girmiştir.

## 20. YÜZYILDA OSMANLI

1909

31 Mart  
Olayı

1911

Trablusgarp  
Savaşı

1912

Uşi  
Anlaşması

1912 - 1913

1.Balkan  
Savaşı

1913

2.Balkan  
Savaşı

1914

1.Dünya Savaşının  
Başlaması

1918

1.Dünya Savaşının  
Bitmesi

### 1.DÜNYA SAVAŞI CEPHELERİ

#### SALDIRI (TAARRUZ) CEPHELERİ

KANAL CEPHESİ

KAFKAS CEPHESİ

#### SAVUNMA CEPHELERİ

SURİYE-FİLİSTİN

ÇANAKKALE

IRAK-BASRA

HİCAZ-YEMEN

#### YARDIM GÖNDERDİĞİMİZ CEPHELER

MAKEDONYA

GALİÇYA

ROMANYA

**DİKKAT:** Taarruz cephelerimiz baş harfi "K" ile başlamaktadır. Yardım cephelerinin sonunda ise yardım'ın "YA"sı bulunmaktadır. Geriye kalanlar savunma cephesidir.

### KAFKAS CEPHESİ

OSMANLI – RUSYA arasında yapılmıştır

**Cephenin Açılmasının Nedenleri:**

- Rusları Doğu Anadolu'dan atmak
  - Orta Asya Türkleri ile birleşip büyük bir Türk dünyası kurmak. (TURANCILIK)\*\*
  - Bakü petrollerinin kontrolünü sağlamak (Almanya'nın isteğidir.)
- Enver Paşa'nın emri sonrasında ordumuz saldırıya geçmiştir. Ancak ağır kış şartları, soğuk, açlık vb. nedenlerden dolayı yaklaşık 90 bin askerimiz donarak şehit olmuştur. Tarihimizde yaşanan bu olaya **SARIKAMIŞ FACİASI** denilir.

- Bu olaydan sonra Ruslar Erzurum, Muş, Bitlis, Trabzon ve Erzincan'ı aldı.
- Bu tarihlerde Çanakkale cephesi kapanmış ve Mustafa Kemal bu cepheye atanmıştır. Kafkas cephesine gelen **Mustafa Kemal** Ruslardan **Muş ve Bitlis'i** almıştır.

Bu cephe devam ederken Rusya'da iç karışıklık çıkmıştı. Bolşevik denilen halk, ayaklanmış ve kendi krallarını (ÇAR) devirmişlerdir. Bu olaya **BOLŞEVİK İHTİLALİ** denilir. Bu ihtilal sonrasında Çarlık (Krallık) Rusya yıkılmış, Sovyet Rusya kurulmuştur. Yeni kurulan Sovyet Rusya 1.Dünya savaşından çekilmiştir. Rusya savaşından çekilince Osmanlı ile Kafkas cephesini kapatan **Brest Litowsky** anlaşmasını imzalamıştır.

**Brest Litowsky Antlaşması ile;**

- Belin Anlaşması ile kaybettiğimiz Kars, Ardahan ve Batum'u geri aldık.
- Rusya 1.Dünya savaşından çekildi ve Kafkas cephesi kapandı.

**\*\*\*Rusya savaşta sonra bütün gizli anlaşmaları dünyaya duyurmuştur.\*\*\***

**ÖNEMLİ BİLGİ:** Bu cephe devam ederken Ermeniler Ruslarla işbirliği yapmıştır. Bunun sonucunda 1915 tarihinde Osmanlı **Tehcir Kanunu** (Zorunlu Göç Kanunu) çıkartarak Ermenileri Suriye ve Lübnan'a göç ettirmiştir. Ermenilerin soykırım iddiaları buna dayanmaktadır.

### KANAL CEPHESİ

OSMANLI – İNGİLTERE arasında yapılmıştır.

**NOT:** Almanya'nın isteği üzerine açılmıştır.

**AMAÇ:** İngiltere'nin sömürgelerine (Hindistan) giden yolu ele geçirmektir.

Cemal Paşa komutasındaki ordumuz iki kez saldırıya da **başarısız** olur. Bu cephede yavaş yavaş Araplar İngilizlerle işbirliği yapmaya başlamıştır. Bu durum **Ümmetçiliğin** yok olmaya başladığını gösterir.

### ÇANAKKALE SAVAŞI

OSMANLI VE İNGİLTERE + FRANSA arasında yapılmıştır.

**İtilaf Devletlerinin Çanakkale Cephesini Açmalarının Nedenleri;**

- Rusya'ya yardım götürerek iç karışıklık çıkmasını engellemek
- İstanbul ve Boğazları alarak Osmanlı'yı savaş dışına itmek ve savaşı kısa sürede bitirmek
- Savaşa girmeyen Balkan milletlerini kendi yanlarına çekmek

**Bu savaşta Mustafa Kemal 19. Tümen Komutanlığında görev alan Anafartalar Grup Komutanıdır.**

**Mustafa Kemal bu savaşta "Ben size savaşmayı değil ölmeyi emrediyorum." sözünü söylemiştir.**

**Mustafa Kemal, Conkbayırı, Anafartalar, Kireçtepe, Kumkale, Arıburnu ve Seddülbahir'de başarılı olmuştur.** İtilaf devletleri denizden ve karadan geçmeyi başaramamışlardır.

**GENEL BİLGİ:** M.Kemal 1.Dünya savaşında sırasıyla Çanakkale, Kafkas ve Suriye cepheslerinde savaşmıştır.

**Çanakkale Cephesinin Sonuçları;**

- 1.Dünya savaşının süresi uzadı (2 yıl kadar)
- Rusya'ya yardım götürülemedi ve Rusya'da iç karışıklık çıktı. (Bolşevik İhtilali)
- Bulgaristan Osmanlı'nın (İttifak devletlerinin) yanında savaşa girmiştir.

**NOT: Bulgaristan'ın savaşa girmesi ile Osmanlı – Almanya arasında kara bağlantısı kurulmuştur.**

Mustafa Kemal'in hayatındaki en önemli başarısıdır. Bu başarı sayesinde ileride yapılacak olan Kurtuluş Savaşının lideri olma yolunda önemli adım atmış oldu.

**NOT: Bu savaşta birçok genç ve eğitimli insan hayatını kaybettiği için ileride Cumhuriyetin ilk yıllarında eğitimi ve nitelikli insan sıkıntısı yaşanacaktır.**

### IRAK - BASRA CEPHESİ

OSMANLI – İNGİLTERE arasında yapılmıştır.

Osmanlı ilk başta Kut'ül Amare'de başarılı olsa dahi İngiltere sömürgelerinden durmadan yardım geldiği için başarısız olduk.

### HİCAZ – YEMEN CEPHELERİ

OSMANLI – İNGİLTERE arasında yapılmıştır.

İngilizler casuslar gönderip, Arapları toprak vaadiyle Osmanlıya karşı kıskırttı. Şerif Hüseyin ve oğulları ayaklandı. Savaş kaybettik. **Ümmetçilik sona erdi.**

### SURİYE – FİLİSTİN CEPHELERİ

OSMANLI – İNGİLTERE arasında yapılmıştır.

Bu savaş Kanal cephesinin devamıdır. İngilizler Kanal cephesinden Osmanlı'yı geri püskürtünce, Arapların da desteğini arkasına alarak Filistin ve Kudüs'ü ele geçirmiştir. Ordumuz Suriye'ye çekilir. Bu sıralarda **M.Kemal** bu cepheye **YILDIRIM ORDULARI KOMUTANI** olarak atanır. Ancak bu sıralarda savaş bitince Mustafa Kemal İstanbul'a geri çağılır.

### GALİÇYA – MAKEDONYA – ROMANYA CEPHELERİ

**Dikkat: Bu cephe Osmanlı'nın sınırları dışında savaştığı cepheledir.\*\*\***

Osmanlı müttefiki olan Avusturya-Macaristan'a yardım etmek için asker göndermiştir.

Osmanlı bu cephelede de önemli başarılar elde edememiştir.

## 20. YÜZYILDA OSMANLI

1909	1911	1912	1912 - 1913	1913	1914	1918
31 Mart Olayı	Trablusgarp Savaşı	Uşi Anlaşması	1.Balkan Savaşı	2.Balkan Savaşı	1.Dünya Savaşının Başlaması	1.Dünya Savaşının Bitmesi

### SAVAŞ SIRASINDA İMZALANAN GİZLİ ANLAŞMALAR

<b>1915 BOĞAZLAR KONFERANSI</b>	İngiltere + Fransa + Rusya İstanbul, Boğazlar ve Marmara kıyıları <b>Rusya'ya</b> verildi.
<b>1915 LONDRA KONFERANSI</b>	İngiltere + Fransa + İtalya Antalya, Konya, Aydın ve İzmir <b>İtalya'ya</b> verildi.
<b>1916 SKYKES PİCOT ANLAŞMASI</b>	İngiltere + Fransa Adana, Suriye <b>Fransa'ya</b> Irak ve çevresi <b>İngiltere'ye</b> verildi.
<b>1916 MAC MAHON ANLAŞMASI</b>	İngiltere + Araplar Araplara bağımsız devlet olma sözü verildi.
<b>PETRAGRAD SÖZLEŞMESİ</b>	İngiltere + Fransa + Rusya Skykes Picot'u Ruslar onayladı. D.Karadeniz'i <b>Rusya</b> aldı.
<b>1917 SÂİNT JEAN DE MAURİENNE ANT.</b>	İngiltere + Fransa + İtalya Skykes Picot ve Petragrad anlaşmalarını <b>İtalya</b> onayladı.

**NOT:** Gizli anlaşmaları Rusya savaştan çıkınca dünyaya duyurdu. Ayrıca Rusya'nın savaştan çekilmesiyle paylaşımlar değişti. Rusya'nın payı olan Boğazlar ortak işgal edildi ve Doğu Anadolu ise Ermenilere verildi. Paylaşımlarda ikinci değişiklik Paris Barış Konferansında yaşandı. Burada İtalya'nın payı olan İzmir Yunanistan'a verildi.

### ABD'NİN SAVAŞA GİRMESİ

ABD başlangıçta tarafsız bir ülkedir. Okyanuslar üzerinde İngiltere ile ticaret yapıyordu. Ancak Alman denizaltıları ABD ticaret gemilerini batırınca ABD İtilaf devletlerinin yanında savaşa girer.

ABD başkanı Wilson savaşa girdiğinde kendi ismiyle Wilson İlkelerini yayımlar.

### WILSON İLKELERİ

- Yenenler yenilerden toprak ve tazminat almayacaktır.\*\*\*  
**Bu madde; 1.Dünya savaşını bitiren maddedir.** Ayrıca İngiltere'nin daha fazla güçlenmesi
- Devletlerarası gizli anlaşma yapılmayacak, aşırı silahlanmaya son verilecektir.
- Her millet nüfusunun çok olduğu bölgede kendi devletini kurabilecektir.  
**Bu madde ile Yunanlılar ve Ermeniler Anadolu'dan toprak iddia etmiştir.**
- Türklerde nüfusunun çok olduğu bölgede kendi devletini kurabilecektir.
- Dünya barışı için bir örgüt kurulmalıdır.
- Sonuç:** Paris Barış Konferansından sonra **Milletler Cemiyeti** kurulmuştur.
- Boğazlar Türklerindir ancak dünya ticaretine açılacaktır.
- ÖNEMLİ:** ABD'nin savaşa girmesi veya Wilson Prensipleri 1. Dünya Savaşını bitiren olaylardır.

### PARİS BARIŞ KONFERANSI

**TOPLANMA NEDENİ:** 1.Dünya savaşında yenen devletler ile yenilen devletler arasında barış anlamalarını imzalamak.

**ASIL AMAÇ:** Osmanlıyı aralarında yeniden paylaşmak

#### Paris Konferansı Gelişmeleri;

- Wilson'un istediği barış örgütü olan Milletler Cemiyeti (Cemiyet-i Akvam) kurulmuştur.
- Yunanistan İtilaf Devletlerinin yanında savaşa girmiştir.  
**NOT: Savaşa en son giren İtilaf devleti YUNANİSTAN'DIR.**
- İtalya'nın payı olan İzmir ve çevresi Yunanistan'a verildi.  
**NOT: İtilaf devletleri arasındaki ilk anlaşmazlıktır. Nedeni Akdeniz ve Boğazların güzergâhında güçlü bir İtalya görmek istememeleridir.**
- Sömürgeciliğin yerine Manda ve Himaye fikri kabul edilmiştir.

Konferans Sonunda :

Almanya → Versay Anlaşması  
Avusturya → Sen Jermen Ant.  
Macaristan → Trianon Ant.  
Bulgaristan → Nöyyi Ant.  
Osmanlı → SEVR ANLAŞMASI

Bu dört ülke ile barış imzalandı. Ancak Osmanlının barışı henüz paylaşımlar yapılmadığından sonraya bırakıldı.

### 1.DÜNYA SAVAŞININ SONUÇLARI

- Dünya haritası yeniden belirlenmiştir.
- İmparatorluklar parçalanmış ve milli (ulusal) devletler kurulmuştur.
- Yeni rejimler ortaya çıkmıştır. (Faşizm, Nazizm, Sosyalizm)
- Sömürgeciliğin yerini Manda ve Himaye fikri almıştır.
- Savaşlarda ilk kez uçak kullanılırken cephe gerisini koruma fikri ortaya çıktı. Bu durum da sivil Savunma Örgütlerinin kurulmasını sağladı.
- En kârlı çıkan devlet, İngiltere olmuştur.
- Azınlık sorunları gündeme gelmiştir.

### 1DÜNYA SAVAŞINDAN SONRA KURULAN DEVLETLER

\* Polonya, Letonya, Estonya, Avusturya, Macaristan, Yugoslavya, Çekoslovakya vb.

## KURTULUŞ SAVAŞI HAZIRLIK DÖNEMİ

30 Ekim 1918	15 Mayıs 1919	19 Mayıs 1919	28-29 Mayıs 1919	22 Haziran 1919	23 Temmuz 1919	4-11 Eylül 1919	20-22 Ekim 1919	28 Ocak 1920	23 Nisan 1920
Mondros Ateşkes Anlaşması	İzmir'in İşgali	Samsun'a Çıkış	Havza Genelgesi	Amasya Genelgesi	Erzurum Kongresi	Sivas Kongresi	Amasya Görüşmeleri	Misak-ı Milli Kararları	TBMM'nin açılması

### MONDROS ATEŞKES ANLAŞMASI

**Osmanlı Devleti adına → Rauf Bey İtilaf Dev. Adına → Amiral Caltrope**  
Limni Adasının Mondros limanında imzalanmıştır.

#### ANLAŞMANIN MADDELERİ

- İstanbul ve Çanakkale Boğazları açılacak ve buraları İtilaf Devletleri tarafından işgal edilecektir.
  - İtilaf Devletlerini güvenliklerinin tehlikeye düşeceği herhangi bir stratejik noktayı işgal edebilecektir. (7.MADDE → En tehlikeli maddedir.)  
**Amaç; Anadolu'nun işgali için bahane oluşturmak, zemin hazırlamak.**  
**İtilaf Devletleri bu maddeye dayanarak Anadolu'yu işgal edeceklerdir.**
  - Vilayet-i Sitte'de (6 il) bir karışıklık çıkarsa buraları işgal edilecektir. (24 .MADDE)  
**Amaç; Doğu Anadolu'da bir Ermeni devleti kurmaktır.**  
**Vilayet-i Sitte:** Bitlis – Elazığ – Sivas – Diyarbakır – Erzurum – Van = BESDEV
  - Tüm ulaşım, haberleşme araçlarına, Toros tünellerine, demiryollarına İtilaf Devletleri el koyacaktır.  
**Amaç; Halkın işgallerden haberdar önlemek ve halkın örgütlenmesinin önüne geçmek**
  - Osmanlı ordusu terhis edilecek ve silahlar İtilaf Devletlerine teslim edilecektir.  
**Amaç; Osmanlıyı savunmasız bırakmaktır.**
  - Osmanlı elindeki esirleri bırakacak ancak İtilaf Devletleri esirleri serbest bırakmayacaktır.  
**Yorum: Eşitliğe aykırı bir maddedir.**
  - İtilaflar kömür, akaryakıt ihtiyaçlarını Osmanlıdan karşılayacak ve Osmanlı bunları satmayacaktır.  
**Yorum: Ekonomik olarak bizi kısıtlayan bir maddedir.**
- Mondros Ateşkes Anlaşması ile Osmanlı "filen" yok olmuştur.

### İZMİR'İN İŞGAL EDİLMESİ (15 Mayıs 1919)

- ✓ Mondros'un 7.maddesine Wilson İlkelerine ve Paris Konferansında kendilerine verilen haklara dayanan Yunanlılar, İzmir'i işgal etmiştir.
  - ✓ Yunanlılara ilk kurşunu sıkan kişi **Hasan Tahsin'dir.**
  - ✓ Yunanlılar kendi nüfuslarının fazla olduğunu iddia ediyordu. Ayrıca Türklerin Rumları öldürdüğünü dünyaya yalan haberlerle duyuruyordu.
  - ✓ Bu durum üzerine ABD önderliğinde bir heyet İzmir' gönderilir.
  - ✓ Heyetin başında ABD'li Amiral Bristol bulunmaktadır. Bu kişi kendi adıyla **Amiral Bristol Raporunu** yayımlar.
- AMİRAL BRISTOL RAPORUNUN ÖNEMİ;** Bu rapora göre Türk nüfusu daha fazladır ve Yunanlılar Türkleri katletmektedir.
- ÖNEMLİ:** Türklerin haklı olduğunu dünyaya duyuran ilk belge **Amiral Bristol Raporudur.\*\*\***

### MONDROS'TAN SONRAKİ PAYLAŞIMLAR ve İŞGALLER

İNGİLTERE	Musul, Batum, Samsun, Urfa, Antep, Maraş
FRANSA	Adana, Mersin, Hatay, Suriye, Urfa Antep, Maraş
İTALYA	Antalya, Konya, Aydın, Kuşadası, Fethiye, Bodrum, Marmaris
YUNANİSTAN	İzmir ve çevresi, Doğu Trakya
ERMENİLER	Doğu Anadolu

**DİKKAT:** Boğazlar bütün devletlerce ortak işgal edilmiştir. Ayrıca İngiltere'nin payı olan Urfa, Antep ve Maraş daha sonra Fransızlara pay edilmiştir.  
**Dikkat: Mondros'tan sonra ilk işgal edilen Osmanlı toprağı Musul'dur.\*\*\***

### CEMİYETLER

YARARLI CEMİYETLER	ZARARLI CEMİYETLER
<p>☺ <b>Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti</b> İlk kurulan yararlı cemiyettir. Yunanlılara karşı kurulmuştur.</p> <p>☺ <b>İzmir Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti</b> Yunanlılara karşı kurulmuştur.</p> <p>☺ <b>Redd-i İlhak Cemiyeti</b> Yunanlıların İzmir'i işgaline karşı kuruldu.</p> <p>☺ <b>Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti</b> Ermeni tehlikesine karşı kurulmuştur. Lepays (Vatan) adlı Fransızca bir gazete çıkarmıştır.</p> <p>☺ <b>Trabzon Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti</b> Pontus ve Kardos Rum cemiyetinin zararlı çalışmalarına karşı kurulmuştur.</p> <p>☺ <b>Kilikyalılar Cemiyeti</b> Adana bölgesini Fransızlara karşı savunmak üzere kurulmuştur.</p> <p>☺ <b>Milli Kongre Cemiyeti</b> Basın ve yayın yoluyla ülkeyi savundular Kuvay-ı Milliye kelimesini ilk kez kullanan cemiyettir.</p> <p>☺ <b>Anadolu Kadınları Cemiyeti</b> M.Kemal'in isteğiyle Sivas'ta kuruldu.</p>	<p><b>MİLLÎ VARLIĞA DÜŞMAN OLANLAR</b></p> <p>☹ Sulh ve Selameti Osmaniye</p> <p>☹ Teali İslam</p> <p>☹ Kürt Teali</p> <p>☹ Hürriyet ve İtilaf</p> <p>☹ Wilson Prensipleri</p> <p>☹ İngiliz Muhipleri</p>
	<b>AZINLIKLAR TARAFINDAN KURULANLAR</b>
	<p><b>RUMLARIN KURDUĞU ZARARLILAR</b></p> <p>1) Mavri Mira → Bizansı kurmak</p> <p>2) Etnik-i Eterya → Bizansı kurmak</p> <p>3) Pontus Rum → Trabzon ve çevresi</p> <p>4) Kardos Rum → Trabzon ve çevresi</p>
	<p><b>ERMENİLERİN KURDUĞU</b></p> <p>1) Hınçak ve Taşnak → Doğu Anadolu</p>
	<p><b>YAHUDİLERİN KURDUĞU</b></p> <p>1) Alyans İsrailit</p> <p>2) Macabi</p> <p><b>Yahudilerin kurduğu cemiyetler Filistin'de bir Yahudi devleti kurmak için çalıştılar.</b></p>
<b>NOT:</b> Yararlı cemiyetler Milli Kongre hariç hepsi bölgeseldir. <b>Tüm bu cemiyetler Sivas Kongresinde birleştirilecektir.</b>	<b>Not:</b> Azınlıkların kurduğu bu cemiyetler kendi din adamlarından ve İtilaf devletlerinden destek aldılar.

## KURTULUŞ SAVAŞI HAZIRLIK DÖNEMİ

30 Ekim 1918	15 Mayıs 1919	19 Mayıs 1919	28-29 Mayıs 1919	22 Haziran 1919	23 Temmuz 1919	4-11 Eylül 1919	20-22 Ekim 1919	28 Ocak 1920	23 Nisan 1920
Mondros Ateşkes Anlaşması	İzmir'in İşgali	Samsun'a Çıkış	Havza Genelgesi	Amasya Genelgesi	Erzurum Kongresi	Sivas Kongresi	Amasya Görüşmeleri	Misak-ı Milli Kararları	TBMM'nin açılması

### SAMSUN'A ÇIKIŞ

Samsun bölgesinde Türkler ve Pontus'çu Rumlar arasında gerginlik çıkınca İtilaf devletleri 7. Maddeyi uygulayacaklarını bildirirler. Bunun üzerine İstanbul Hükümeti M.Kemal'i **9. Ordu Müfettişi** olarak Samsun'a gönderir. M.Kemal'in görevi olayları bastırmak ve Türklerin silahlarını toplamaktır. Oysa onun amacı ise halkı bilinçlendirip örgütlemek olacaktır.

### SAMSUN RAPORU;

Bölgeye gelen M.Kemal hemen bir rapor yazar.

→ Bölgedeki olaylardan Rumlar sorumludur.

→ İzmir'in işgali haksızdır. Türk milleti bağımsızlık için hareket etmelidir.

Rapordan sonra M.Kemal Samsun İngiliz işgali altında olduğu için Havza ilçesine geçer

### HAVZA GENELGESİ

- İzmir'in işgali haksızdır.
- İşgaller protesto edilmelidir.
- İstanbul Hükümetine ve İtilaf devletlerine protesto mektupları çekilmelidir.
- Bunları yaparken azınlıklara zarar verilmemelidir.

### GENELGENİN ÖNEMİ

- ✓ Kurtuluş savaşının ilk genelgesidir.
- ✓ Halkın işgallerden haberi olmuştur.
- ✓ **Milli bilinç uyanmıştır.\*\*\*\***

**Not:** Bu genelgeden sonra M.Kemal İstanbul Hükümeti tarafından geri çağırılmışsa da o Amasya'ya gidecektir.

### AMASYA GENELGESİ (TAMİMİ)

İmzalayanlar	Telgrafla Onaylayanlar
M.Kemal Paşa Ali Fuat Paşa Rauf Bey Refet Bey	Kazım Karabekir (Erzurum) Cemal Paşa (Konya)
<p>Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikededir. <b>Kurtuluş savaşının nedeni, gerekçesidir.</b></p> <p>İstanbul Hükümeti, üzerine düşen görevi yerine getirememektedir. Bu durum milletimizi yok saymaktadır. <b>Kurtuluş savaşının ikinci gerekçesidir. İstanbul Hükümeti ilk kez eleştirilmiştir.</b></p> <p>Milletin geleceğini yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır. <b>Kurtuluş savaşının yöntemi. Ayrıca ilk kez üstü kapalı Milli Egemenlikten bahsedilmiştir.</b></p> <p>Her türlü etki ve denetimden uzak bir kurul oluşturulmalıdır. <b>Temsil Heyetinin kurulması fikri ortaya atılmıştır.</b></p> <p>Anadolu'nun en güvenilir yeri olan Sivas'ta milli bir kongre düzenlenmeli, bunun için de her bölgeden üç delege Sivas'ta olacak şekilde yola çıkmalıdır.</p> <p>Delegelerin seçimlerini Redd-i İlhak, Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri ve belediyeler yapacaktır. <b>Kararlar millete mal edilmek istenmiştir.</b></p> <p>Doğu illeri adına Erzurum'da bir kongre toplanacaktır.</p> <p>Askeri ve milli örgütler dağıtılmayacaktır.</p>	

### AMASYA GENELGESİNİN ÖNEMİ

- \* Kurtuluş savaşının amacı, gerekçesi ve yöntemi ilk kez belirtilmiştir.\*\*\*\*
- \* Milli Egemenlikten ilk kez **üstü kapalı** bahsedilmiştir.
- \* Erzurum ve Sivas Kongrelerinin toplanmasına burada karar verilmiştir.
- \* Halkı savaşa çağırması bakımından bir ihtilal bildirisi.
- \* Bu genelgeden sonra M.Kemal askerlik görevinden istifa etmiştir.

### Ulusal Kongreler Bölgesel Kongreler



### ERZURUM KONGRESİ

**Toplanma şekli bölgesel, kararları bakımından ulusaldır.** M.Kemal'in kongreye katılması kararların ulusal olmasını etkilemiştir.

**Toplanmasında katkısı olanlar:** Kazım Karabekir, Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti, Trabzon MHC

- ✓ Milli sınırla içinde vatan bir bütündür bölünemez.  
**İlk kez milli sınırlardan bahsedilmiştir. Misak-ı Milli'nin temeli atılmıştır.**
- ✓ Doğu illerinden oluşan Temsil Heyeti oluşturulacaktır.  
**Sadece Doğu illerini kapsayan Temsil Heyeti ilk kez oluşturulmuştur. Başkanı M.Kemal seçilmiştir.**
- ✓ İstanbul Hükümeti görevini yerine getirmemeye devam ederse geçici bir hükümet kurulacaktır.
- ✓ Kuvay-ı Milliye'yi etkin, milli iradeyi hâkim kılmak esastır.  
**Milli Egemenlikten ilk kez açıkça bahsedilmiştir.**
- ✓ Manda ve Himaye kabul edilemez.  
**Manda ve himaye ilk kez reddedilmiştir. Tam bağımsızlık vurgusu yapılmıştır.**
- ✓ Azınlıklara sosyal ve siyasi dengemizi bozacak haklar verilemez.
- ✓ Meclis-i Mebusan derhal toplanmalıdır.  
**Meclisi Mebusanın toplanmasından ilk kez bahsedilmiştir.**
- ✓ Bölge dışına hiçbir şekilde göç edilmeyecektir.  
**Wilson ilkelerine vurgu yapılmıştır.**
- ✓ Sömürge amacı olmayan dış yardımlar kabul edilecektir.  
**Bağımsızlık vurgusu vardır.**

## KURTULUŞ SAVAŞI HAZIRLIK DÖNEMİ

30 Ekim 1918	15 Mayıs 1919	19 Mayıs 1919	28-29 Mayıs 1919	22 Haziran 1919	23 Temmuz 1919	4-11 Eylül 1919	20-22 Ekim 1919	28 Ocak 1920	23 Nisan 1920
Mondros Ateşkes Anlaşması	İzmir'in İşgali	Samsun'a Çıkış	Havza Genelgesi	Amasya Genelgesi	Erzurum Kongresi	Sivas Kongresi	Amasya Görüşmeleri	Misak-ı Milli Kararları	TBMM'nin açılması

### SİVAS KONGRESİ

#### KONGRE ÖNCESİ YAŞANAN SORUNLAR;

- ⇒ Elazığ Valisi Ali Galip'in kongreyi engelleme girişimi
- ⇒ Kongre Başkanı sorunu
- M.Kemal Başkan seçilmiştir.**
- ⇒ Manda ve Himaye sorunu
- Kesin olarak reddedilmiştir.**

- Erzurum Kongresinin kararları aynen kabul edildi.
- Manda ve himaye son kez ve kesin olarak reddedildi.
- Bütün yararlı cemiyetler **Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti** adı altında birleştirildi.
- Kurtuluş savaşı tek bir merkezden yönetilecektir.**
- Temsil Heyetinin üye sayısı artırıldı ve bütün ülkeyi temsil eder hale getirildi.
- Temsil Heyeti Ali Fuat Paşa'yı Batı Cephesi Komutanı olarak atamıştır.
- Bu madde ile Temsil Heyeti bir hükümet gibi hareket etmiş ve ilk kez yürütme yetkisini kullanmıştır.**
- Halkı doğru bilinçlendirmek için **İrade-i Milliye** adıyla bir gazete çıkartılmıştır.

### TEMSİL HEYETİNİN İLK SİYASİ BAŞARISI

- ❖ Temsil Heyeti Sivas Kongresinden sonra İstanbul Hükümeti ile her türlü iletişimi kesmiştir. Baskılara dayanamayan Damat Ferit Hükümeti istifa etmiştir.
- \*\*\*\*Damat Ferit'in istifası Temsil Heyetinin ilk siyasi başarısıdır.\*\*\*\***
- ❖ Damat Ferit'in istifasından sonra Kurtuluş Savaşına daha ılımlı bakan Ali Rıza Paşa Hükümeti kurulmuştur.
- ❖ Ali Rıza Paşa Mustafa Kemal ile görüşmesi için Bahriye Nazırı Salih Paşa'yı Amasya'ya gönderecektir.
- ❖ Mustafa Kemal ile Salih Paşa arasında gerçekleşecek olan bu görüşmelere **Amasya Görüşmeleri** (Protokolleri) denir.
- NOT:** Temsil Heyeti'nin ilk siyasi başarısı genellikle Damat Ferit'in istifası olarak değerlendirilir. Oysa Ali Rıza Paşa Hükümetinin kurulması ve Amasya Görüşmeleri de bir siyasi başarıdır.

### AMASYA GÖRÜŞMELERİ

Temsil Heyeti adına → Mustafa Kemal  
İstanbul Hük. Adına → Salih Paşa  
**\*\*\*\*Amasya Görüşmeleri ile İstanbul Hükümeti Temsil Heyetinin varlığını resmen tanımış, kabul etmiştir.\*\*\*\***

#### GÖRÜŞÜLEN KONULAR

1. İstanbul Hükümetini küçük düşürücü çalışmalar yapılmayacak.
  2. Sivas Kongresinin kararları İstanbul Hükümeti tarafından kabul edilecek.
  3. Zararlı Cemiyetlerin çalışmalarına son verilecek.
  4. Meclisi Mebusan açılmalıdır.
  5. Meclisi Mebusan için seçimler yapılmalıdır.
  6. Meclisi Mebusan Anadolu'nun güvenilir bir şehrinde toplanmalıdır.
  7. Barış görüşmelerine giderken Temsil Heyetinin de görüşü alınacaktır.
- Salih Paşanın isteğidir.**
- Bu madde Ali Rıza tarafından Kanun-i Esasiye aykırı olduğu gerekçesiyle kabul edilmedi. Çünkü Kanun-i Esasi'ye göre meclis ancak başkentte toplanabilir.**
- NOT:** Görüşmelerde konuşulan konulardan Meclisin açılması ve seçimlerin yapılması dışındaki tüm maddeler Ali Rıza Paşa tarafından kabul edilmemiştir.

#### Amasya Görüşmelerinden sonra;

- \* Meclis-i Mebusan için seçimler yapıldı.
- \* Seçimleri %80 oranda Müdafaa-i Hukukçular kazandı.
- \* Mustafa Kemal Erzurum milletvekili oldu.

**NOT: Samsun'a çıkıştan seçimlerin yapıldığı ana kadar İtilaf devletleri Milli Mücadeleciler için ciddi önlem almamıştır. Bunun nedeni; Milli mücadeleyi küçümsemeleri ve başarıya ulaşacaklarını düşünmemeleridir.**

**Seçimler yapıldıktan sonra Mustafa Kemal, Meclis-i Mebusan'ın çalışmalarının yakından takip etmek için Temsil Heyeti ile birlikte Ankara'ya gelecektir.**

### TEMSİL HEYETİNİN ANKARA'YA GELİŞİ



Temsil Heyeti Ankara'ya geldikten sonra burada **Hâkimiyet-i Milliye Gazetesi** ve **Anadolu Ajansı** kurulur.

Mustafa Kemal seçimleri kazanan vekilleri, Ankara'da toplamış ve aşağıdaki konuları Mebusan Meclisi'nde kabul ettirmelerini istemiştir.

➔ **Beni meclis başkanı seçtin.**

**Amaç:** Meclisin kapatılması tehlikesine karşı, başkan olarak meclisi güvenilir bir yerde toplayabilmektir.

➔ **Mecliste birlikteliği sağlamak adına Müdafaa-i Hukuk Grubunu kurun.**

**Sonuç:** Felah-ı Vatan Grubu kurulmuştur.

➔ **Erzurum ve Sivas Kongresi kararlarını kabul ettirin.**

**Sonuç:** Misak-ı Milli Kararları kabul edildi.

M.Kemal hakkında tutuklama kararı olduğu için İstanbul'a gitmemiştir. Ankara'da Mustafa Kemal'e söz veren vekillerin İstanbul'a gittiklerinde sözlerini tutamamalarının nedeni padişahın etkinliğidir.

## KURTULUŞ SAVAŞI HAZIRLIK DÖNEMİ

30 Ekim 1918	15 Mayıs 1919	19 Mayıs 1919	28-29 Mayıs 1919	22 Haziran 1919	23 Temmuz 1919	4-11 Eylül 1919	20-22 Ekim 1919	28 Ocak 1920	23 Nisan 1920
Mondros Ateşkes Anlaşması	İzmir'in İşgali	Samsun'a Çıkış	Havza Genelgesi	Amasya Genelgesi	Erzurum Kongresi	Sivas Kongresi	Amasya Görüşmeleri	Misak-ı Milli Kararları	TBMM'nin açılması



### Misak-ı Milli (Milli Yemin) Kararları

\*\*\*Osmanlı Mebusan Meclisi tarafından kabul edilen kararlardır.\*\*\*

- ⇒ Mondros imzalandığı gün elde kalan topraklar vatan toprağıdır, bölünemez.  
**Milli sınırlar çizilmiştir.**
- ⇒ Elve-i Selase (Kars, Ardahan, Batum) için gerekirse halk oylaması yapılacaktır.  
**Türk nüfusunun fazla olduğu ortaya konulmuştur.**
- ⇒ Batı Trakya'nın durumu için halk oylaması yapılmalıdır.
- ⇒ Arap toprakları için gerekirse halk oylaması yapılacaktır.
- ⇒ Bizde yaşayan azınlıkların hakları, komşu ülkedeki Müslümanlara verilen haklar kadar olacaktır.
- ⇒ **Devletlerarası eşitlik ilkesi ön planda tutulmuştur.**
- ⇒ Boğazların güvenliği sağlandığı takdirde dünya ticaretine açılacaktır.
- ⇒ Siyasi, adli ve mali dengemizi bozacak **ayrıcılıklar** kabul edilmeyecektir.
- ⇒ **Kapitülasyonlara ilk kez karşı çıkılmıştır. Ekonomik bağımsızlık vurgusu yapılmıştır.**

#### MİSAK-I MİLLİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

- Misak-ı Milli, Erzurum ve Sivas Kongrelerinin Meclisi Mebusan tarafından onaylandığının kanıtıdır.
- Milli mücadelenin siyasi programı niteliğindedir.
- Milli sınırlarımız bu belge ile çizilmiştir.

Batı Trakya	
Arap toprakları	halk oylaması yapılmalıdır.
Kars, Ardahan, Batum	
Boğazlar	dünya ticaretine açılacaktır.
Azınlıklar	hakları Müslüman hakları ile eşit olacaktır.
Kapitülasyonlar	Kaldırılacak, dış borçlar ödenecektir.

#### Misak-ı Milli kararlarının kabul edilmesi üzerine İtilaf devletleri;

- \* Meclis-i Mebusan-ı kapattılar
- \* İstanbul'u resmen işgal ettiler.
- \* Milletvekillerini tutuklayıp sürgüne gönderdi.
- \* Damat Ferit'i tekrar görevine geri getirdi.
- \* Kaçan milletvekilleri Mustafa Kemal'in yanına gelerek TBMM'yi kuracaklardır.

**MİSAK-I MİLLİ = MİLLİ BAĞIMSIZLIK**

**TBMM = MİLLİ EGEMENLİK**

#### 1. TBMM'NİN AÇILMASI

##### 1. TBMM'NİN ÖZELLİKLERİ

- ✓ Seçimler yapılır. M.Kemal Ankara milletvekili seçilir.
- ✓ En yaşlı üye olan **Sinop Milletvekili Şerif Bey**'in başkanlığında Meclis açılır.
- ✓ İlk oturumdan sonra TBMM başkanı M.Kemal seçilir.
- ✓ Savaş dönemi meclisidir. Bundan dolayı ilk seçimlerden sonra seçimlere gidilmemiştir.
- ✓ Savaş dönemi olduğundan gündeminde inkılaplar olmamıştır.
- ✓ Yaptığı tek inkılâp, saltanatın kaldırılmasıdır.
- ✓ Güçler birliği ilkesini benimsemiştir.
- ✓ **Nedeni: Savaş zamanında hızlı karar alabilmek içindir.**
- ✓ Meclis – Hükümet sistemi benimsenmiştir.
- ✓ Meclisin başkanı aynı zamanda hükümetin de başkanıdır.
- ✓ Kurucu bir meclistir.

**Anayasa hazırlayan meclislere Kurucu Meclis denir. 1921 Anayasasını hazırlamıştır.**

- ✓ Azınlıkların yer almadığı bir meclistir.
- ✓ Siyasi partiler yoktur. Sadece gruplar vardır.
- ✓ Üyeleri İstiklal Mahkemelerinde görev almıştır.  
**TBMM üyelerinin mahkemede görev alması TBMM'nin yargı gücünü kullandığını gösterir.**

##### 1. TBMM'NİN FAALİYETLERİ

- ✎ Ağnam Vergisi Kanunu'nu çıkardı.  
**1. TBMM'nin çıkardığı ilk kanundur.**
- ✎ Men-i İsrifat Kanunu'nu çıkardı.
- ✎ Nisab-ı Müzakere Kanunu'nu çıkardı.  
**Anayasa öncesi ön hazırlıktır.**
- ✎ Düzenli orduyu kurdu.
- ✎ 1921 Anayasasını (Teşkilat-ı Esasiye) hazırladı.
- ✎ İstiklâl Marşını kabul etti.
- ✎ Hiyanet-i Vataniye Kanunu çıkarttı.  
**TBMM'ye karşı çıkan ayaklanmaları bastırmak için çıkartıldı.**
- ✎ Fırariler Kanunu çıkarttı.
- ✎ Başkomutanlık yasasını çıkarttı.
- ✎ Londra Konferansına katıldı.
- ✎ Mudanya Ateşkes Anlaşmasını imzaladı.
- ✎ Saltanatı kaldırdı.  
**Yaptığı tek inkılâptır.**
- ✎ 1.Lozan görüşmelerine katıldı.  
**Asıl Lozan Anlaşmasını 2. TBMM onaylamıştır.**

##### 1.TBMM'DEKİ GRUPLAR (Sınavda çıkmaz)

- Müdafaa-i Hukuk** → M.Kemal yanısı grup
- Tesanüt** → İttihat ve Terakkici grup
- İstiklal** → M.Kemal'i desteklemiştir.
- Islahat** → Saltanatçı gruptur.
- Halk Zümresi** → Bolşevikçi (Sovyet Rusya) grup
- Yeşil Ordu** → Bolşevikçi (Sovyet Rusya) grup

## KURTULUŞ SAVAŞI HAZIRLIK DÖNEMİ

### TBMM'ye Karşı Çıkan Ayaklanmalar

#### İstanbul Hükümeti tarafından

- Anzavur Ahmet Ayaklanmaları
- Kuvay-ı İnzibatiye (Halifelik Ordusu)

#### Hem İstanbul Hük hem de İtilaf Dev. tarafından

- Bolu, Düzce, Hendek, Koçgiri, Çapanoğlu
- Konya, Cemil Çeto, Milli Aşiret, Şeyh Eşref vb.

#### Azınlıklar tarafından

- Ermeniler
- Rumlar

#### Kuvayimillîye tarafından

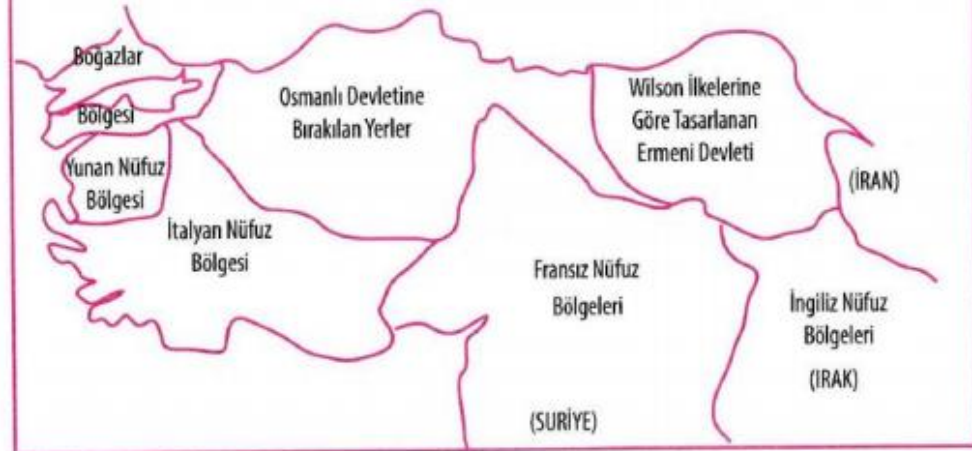
- Çerkez Ethem
- Demirci Mehmet Efe
- Yörük Ali Efe



### TBMM İSYANLAR KARŞISINDA ALDIĞI ÖNLEMLER

- 1.Hıyanet-i Vatanîye kanununu çıkarttı. (**Vatana ihanet edenler kanunu**)
2. Bu kanuna uymayanları cezalandırmak için kendi içinden seçtikleri milletvekilleriyle İstiklal Mahkemelerini kurdu. (**TBMM'nin YARGI yetkisini kullandığının kanıtıdır.**)
3. Ankara Müftüsü Rifat Börekçizade'ye karşı fetvalar hazırlatıldı.
4. Halkı doğru bilgilendirmek için Anadolu Ajansı kuruldu.

### SEVR ANTLAŞMASI'NA GÖRE OSMANLI DEVLETİ (10 AĞUSTOS 1920)



### SEVR BARIŞ ANLAŞMASI

**Saltanat Şurası** bu anlaşmayı imzalamıştır.

- 1) Doğu Trakya ve Batı Anadolu Yunanlılara verilecek
- 2) Adana, Urfa, Antep, Suriye Fransa'ya verilecek
- 3) Arabistan, Musul dâhil Irak, İngiltere'ye verilecek
- 4) Güney Batı Anadolu İtalya'ya verilecek
- 5) Doğu'da Ermeni ve Kürt devleti kurulacak
- 6) Rodos, On iki ada İtalya'ya, Ege Adaları Yunanistan'a verilecek
- 7) İstanbul Osmanlının başkenti olarak kalacak, azınlık hakları korunmazsa işgal edilecek
- 8) Boğazlar içinde Türklerin olmadığı uluslar arası bir komisyon tarafından yönetilecek
- 9) Osmanlıda askerlik mecburi olmayacak
- 10) 50.700 askerden fazla askeri olmayacaktır
- 11) Kapitülasyonlar bütün devletlere verilecek
- 12) Osmanlı savaş tazminatı ödeyecek

- Sevr Osmanlının imzaladığı son anlaşmadır.
- Bu anlaşmayı imzalayanları TBMM vatan haini ilan etmiştir.
- Sevr anlaşması hukuken geçersiz bir anlaşmadır. Çünkü Osmanlı anayasasına göre bir anlaşmanın geçerli olabilmesi için Meclis-i Mebusan tarafından onaylanması gerekiyordu. Oysa Misak-ı Milli kararları kabul edildiği için Meclis-i Mebusan kapatılmıştı.
- Bu anlaşma Türk milletine bağımsızlık duygusu aşılamıştır.
- Sevr'in imzalanması TBMM'nin haklılığını da göstermiştir.

## KURTULUŞ SAVAŞI DÖNEMİ



### Ünite ile ilgili bilinmesi gereken bazı önemli hususlar

- ⇒ Bu ünite de anlatılan **cepheler** kronolojik olarak anlatılmamıştır.
- ⇒ Bir cephede savaş yapılırken diğerlerinde de mücadeleler yapılmaktaydı.
- ⇒ İlk açılan cephe Güney cephesidir.
- ⇒ İlk kapanan cephe Doğu cephesidir.
- ⇒ Batı cephesi en son açılıp en son kapanmıştır.

**ÖNEMLİ NOT:** Bu ünitedeki konulardan Doğu ve Güney Cephele-  
rinin tamamından, Batı cephesindeki konulardan ise Kütahya  
Eskişehir Savaşları sırasında toplanan Maarif (eğitim) kongresine  
kadar sorumlusunuz.

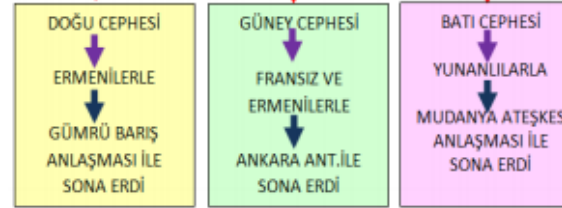
### DÜZENLİ ORDUNUN KURULMASININ NEDENLERİ

- 1) Kuvay-ı Milliye şeflerinin Kâflarına göre hareket etmesi
- 2) Kuvay-ı Milliye birliklerinin disiplinsiz ve eğitimsiz olması
- 3) Kuvay-ı Milliye'nin düşmanı durduramaması
- 4) Bazı Kuvay-ı Milliye'cilerin ihtiyaçlarını halktan zorla  
alması ve halkın huzursuz olması

Sayılan bu nedenlerden dolayı TBMM düzenli bir ordu kurmak  
isteyecektir. TBMM'nin kuracağı düzenli orduya katılmak  
istemeyen bazı Kuvay-ı Milliye'ciler (Çerkez Ethem, Demirci  
Mehmet Efe, Yörük Ali Efe vb.) ayaklanmışlardır.

Tüm bunlara rağmen düzenli ordu kurulacaktır. Batı cephesinde  
kurulan düzenli ordu, Güney ve Batı olmak üzere ikiye ayrılmıştır.  
Batı bölümü Albay İsmet Bey'e, Güney bölümü Albay Refet Bey'e  
verilmiştir.

### KURTULUŞ SAVAŞINDAKİ CEPHELER



### DOĞU CEPHESİ

- ☺ TBMM + Ermeniler savaşı
- ☺ TBMM adına 15. Kolordu Komutanı Kazım Karabekir savaşı.
- ☺ Bu cephede Osmanlı'dan kalan düzenli bir ordu savaşı.
- ☺ Savaşı Türk tarafı kazandı.
- ☺ Savaş **Gümrü Barış Anlaşması** ile sona erdi.

#### GÜMRÜ ANLAŞMASI (3 Aralık 1920);

- ☑ Ermeniler Doğu Anadolu'daki haklarından vazgeçecek
- ☑ Kars, Iğdır, Sarıkamış **Türkiye'ye** verilecek
- ☑ Aras Nehri, Çıldır Gölü sınır olacak
- ☑ Ermenistan Türkiye'ye karşı düşmanca tavırlarda bulunmayacak
- ☑ Ermenistan Türkiye'ye karşı diğer devletlerle yaptığı tüm anlaşmaları geçersiz sayacak
- ☑ Türklere karşı silah kullanmayan Ermeniler isterse 6 ay içinde Türkiye'ye geri gelebilecek
- ☑ TBMM tarafından istenirse Ermenistan'a yardım yapılacaktır.

#### GÜMRÜ'NÜN ÖNEMİ;

- ☑ Doğu cephesi kapanmıştır. **İlk kapanan cephe**dir.
- ☑ TBMM'nin ilk askeri ve siyasi başarısıdır.
- ☑ İlk defa bir sözleşmede **Türkiye** ibaresi kullanılmıştır.
- ☑ Sevr'i reddeden ilk devlet Ermenistan olmuştur.
- ☑ TBMM'yi tanıyan ve Misak-ı Milli'yi kabul eden ilk devlet Ermenistan olacaktır.

### GÜNEY CEPHESİ

- ✳ TBMM + Fransa ve Ermeniler savaşı
- ✳ Bu cephede düzenli bir ordu savaşmamıştır.
- ✳ Kuvay-ı Milliye denilen halk savaşmıştır.
- ✳ TBMM sadece biraz subay ve silah yardımı gönderdi.
- ✳ Bu cephede halk kendi kurtuluşunu sağlayacaktır.
- ✳ Güney Cephesinde **sırasıyla** kurtarılan şehirler;  
1) **Maraş** → Sütçü İmam → 1973'te → Kahraman unvanı  
2) **Urfa** → Yzb. Ali Saip → 1984'te → Şanlı unvanı  
3) **Antep** → Şahin Bey → 1921'de → Gazi unvanı aldı
- ✳ Bu cephede başarısız olan Fransızlar, Batıda Yunanlıların başarılı olmasını beklemeye geçtiler.
- ✳ Ancak Batı Cephesinde Yunanlılar başarısız olunca **Sakarya Savaşından sonra** imzalanan **1921 Ankara Anlaşması ile bu cephe kapanacaktır.**

#### 1921 ANKARA ANLAŞMASI; TBMM+FRANSA arasında,

- ☑ Sakarya Savaşından sonra imzalanmıştır.
- ☑ **Hatay hariç** bütün Güney topraklarımız kurtarılmıştır.
- ☑ Hatay Fransa denetimindeki Suriye'ye bırakılmıştır.
- ☑ Hatay'da Türkçe konuşulacak ve Türk parası kullanılacaktır.
- ☑ Fransa Suriye'den çekilirse Hatay için halk oylaması yapılacaktır.
- ⇒ **Bu anlaşma ile ilk defa bir İtilaf devleti Sevr'deki haklarından vazgeçmiş ve Misak-ı Milli'yi tanımıştır.**

## KURTULUŞ SAVAŞI DÖNEMİ



BATI CEPHESİ SAVAŞLARI			
SAVAŞIN ADI	KOMUTANI	TAKTİĞİ	SONUCU
1. İNÖNÜ	İsmet Paşa	Savunma	😊
2. İNÖNÜ	İsmet Paşa	Savunma	😊
KÜTAHYA ESKİŞEHİR	İsmet Paşa	Savunma	😞
SAKARYA	M.Kemal	Savunma	😊
BÜYÜK TAARRUZ	M.Kemal	Saldırı	😊

- ⇒ En sıcak çatışmaların yaşandığı cephe Batı Cephesidir.
- ⇒ Yukarıdaki tüm savaşlar, TBMM'nin kurduğu Düzenli ordu ile Yunanlılar arasında yapılmıştır.
- ⇒ Büyük taarruz dışındaki savaşlarda Yunanlılar saldırmıştır. Yunanlıların saldırmasının amaçları;
- 1) Ankara'yı almak
- 2) TBMM'yi dağıtmak
- 3) Sevr'i kabul ettirmek.

### 1. İNÖNÜ SAVAŞI

- ⇒ Bu savaştan önce Çerkez Ethem ayaklanmıştır.
  - ⇒ Yunanlılar bu fırsattan yararlanarak saldırmıştır.
- İsmet Paşa'nın komutasındaki Türk ordusu ile Yunanlılar arasında yapılan savaş Türk ordusu kazandı.
- Savaşın sonuçları;**
- 📌 TBMM'nin kurduğu düzenli ordunun ilk askeri başarısıdır.
  - 📌 Düzenli orduya ve TBMM'ye olan güven arttı.
  - 📌 Çerkez Ethem ayaklanması bastırıldı.
  - 📌 İsmet Paşa Generallik rütbesine yükseltildi.
  - 📌 Teşkilat-ı Esasiye (1921 Anayasası) kabul edildi.
  - 📌 Afganistan ile dostluk anlaşması imzalandı.
  - 📌 Londra Konferansı düzenlendi.
  - 📌 İstiklâl Marşı kabul edildi.
  - 📌 Moskova Anlaşması imzalandı.
- TBMM'nin İstiklâl Marşı ve Anayasa hazırlaması bir devlet gibi hareket ettiğini gösterir.**
- İstiklâl Marşının yazarı → Mehmet Akif Ersoy
- İstiklâl Marşının bestekarı → Osman Zeki Üngör'dür.

### 1.İNÖNÜ SAVAŞI SONRASI GELİŞMELER

- 📌 İtilaf Devletleri Yunanlılara zaman kazandırmak ve Sevr'i kabul ettirmek için konferansı düzenlediler.
- 📌 İlk önce sadece İstanbul Hükümeti davet edildi. İtalya'nın arabuluculuğu ve TBMM'nin kararlılığı ile Ankara Hükümeti de davet edildi.
- 📌 **İtilaf Devletlerinin hem Ankara'yı hem İstanbul'u birlikte çağırmasının nedeni;** İki gücü birbirine düşürüp Sevr'i kabul ettirmek.
- 📌 **Sonuç alınmayacağını bilmemize rağmen katılma nedenimiz;**

- 1) Barışçıl olduğumuzu dünyaya göstermek
- 2) Misak-ı Milliye dünyaya duyurmak

LONDRA KONFERANSINA KATILANLAR	
TÜRK MİLLETİ ADINA	İTİLADEVLETLERİ ADINA
Osmanlı Hükümeti adına; Tevfik Paşa Ankara Hükümeti adına; Bekir Sami Bey	İngiltere, Fransa İtalya, Yunanistan

**Sonuç;** Tevfik Paşa sözü Bekir Sami'ye vererek İtilaf devletlerinin planlarını bozar. Toplantı hiçbir sonuç alınmadan biter.

**ÖNEMLİ:** Londra Konferansı ile İtilaf Devletleri TBMM'nin varlığını resmen kabul ettiler. \*\*\*\*

### MOSKOVA ANLAŞMASI

- TBMM ile Sovyet Rusya arasında imzalanmıştır.**
- ⇒ Osmanlı ile Çarlık Rusya arasında imzalanan anlaşmalar geçersiz sayılacaktır.
  - ⇒ **İki ülkede yeni rejimlerin ortaya çıktığını göstermektedir.**
  - ⇒ Taraflardan birinin tanımadığı anlaşmayı diğeri de tanımayacaktır.
  - ⇒ **Sevr'i reddeden ve Misak-ı Milliye kabul eden ilk Avrupalı ülke Sovyet Rusya olacaktır.**
  - ⇒ Sovyet Rusya kapitülasyon haklarından vazgeçecektir.
  - ⇒ Sovyet Rusya TBMM'ye silah ve para yardımı yapacaktır.
  - ⇒ Batum Gürcistan'a verilecektir. → **Misak-ı Milliden ilk taviz**
- Afganistan ile dostluk anlaşması → TBMM'yi ve Misak-ı Milliye kabul eden ilk Müslüman ülkedir.**

### II. İNÖNÜ SAVAŞI

- 📌 Londra Konferansında umduğunu bulamayan Yunanlılar tekrar saldırıya geçti.
- 📌 İsmet Paşa'nın komutasındaki Türk ordusu ile Yunanlılar arasında yapılan savaş Türk ordusu kazandı.
- 📌 TBMM'ye ve düzenli orduya güven arttı.
- 📌 Mustafa Kemal İsmet Paşa'ya bir telgraf çekerek; **"Siz orada sadece düşmanı değil, milletin makûs (kötü) giden talihini de yendiniz."** sözünü bu savaştan sonra söylemiştir.
- 📌 İtalya ve Fransa Anadolu'yu terk etme hazırlığına başlamıştır.
- 📌 Bu savaştan sonra ordumuz **Aslihanlar ve Dumlupınar**'da Yunanlılara saldırılar da başarısız olmuştur.

### KÜTAHYA ESKİŞEHİR MUHAREBELERİ

- Yunanlılar bu savaşı kazandı**
- ☑ Afyon, Kütahya, Eskişehir kaybedildi.
  - ☑ Ordumuz fazla kayıp vermesin diye M.Kemal'in emriyle Sakarya Nehrinin doğusuna çekildi.
  - ☑ Yenilgiden M.Kemal sorumlu tutuldu.
  - ☑ Asker kaçakları arttı, orduya güven azaldı.
  - ☑ Meclisin Kayseri'ye taşınması gündeme geldi.
  - ☑ M.Kemal sorumluluğu üstlenmek için TBMM'nin tüm yetkilerini daha hızlı karar almak için 3 ay için istedi.
  - ☑ TBMM tarafından tüm yetkiler 3 ay için **Başkomutanlık Kanunu** ile M.Kemal'e verildi.
  - ☑ Başkomutanlık yetkisiyle M.Kemal tekrar askerlik görevine geri gelmiştir.
  - ☑ Başkomutan M.Kemal, Sakarya Savaşı öncesinde ordunun ihtiyaçlarını halktan karşılamak için **Tekâlif-i Milliye** emirlerini yayımlamıştır.

**Not:** Kütahya – Eskişehir savaşları devam ederken Ankara'da **Maarif Kongresi** düzenlenmiştir.

## KURTULUŞ SAVAŞI DÖNEMİ



### BATI CEPHESİ SAVAŞLARI

#### SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ

- Mustafa Kemal'in Başkomutan olarak yönettiği bu savaşı Türk ordusu kazandı.
- \* "Hatt-ı müdafaa yoktur, sath-ı müdafaa vardır ve o sath bütün vatandır." sözünü M.Kemal bu savaşta söylemiştir.
  - \* İtalyanlar Sakarya Savaşından sonra Anadolu'yu tamamen terk etti.
  - \* Fransa ile **1921 Ankara Anlaşması** imzalandı. *Bu anlaşma ile Hatay hariç tüm güney topraklarımızı kurtardık. Hatay'ın topraklarımız dışında kalması Misak-ı Milliden 2. Tavizdir.*
  - \* Ukrayna ile dostluk anlaşması imzalandı.
  - \* Mustafa Kemal'e **gazilik** unvanı, **mareşallik** rütbesi verildi.
  - \* **Kafkas ülkeleri** ile (Azerbaycan, Gürcistan, Ermenistan) **Kars Anlaşması** imzalandı. *Kars Anlaşması ile bugünkü doğu sınırlarımız kesin olarak çizildi.*
  - \* İngiltere ile esir değişim anlaşması imzalandı.
  - \* Türk ordusu saldırıya, Yunanlılar savunmaya geçti.

#### BÜYÜK TAARRUZ-BASKOMUTANLIK MEYDAN MUHAREBESİ

- ☞ Savaş öncesi İtilaf devletleri ile ateşkes ve barış görüşmeleri olsa da tatmin edici neticeler alınmayınca Türk ordusu taarruz hazırlıklarına başladı.
- ☞ Savaş öncesinde M.Kemal'in başkomutanlık yetkisi sınırsız olarak uzatılmıştır.
- ☞ Mustafa Kemal'in "Ordular ilk hedefiniz, Akdeniz'dir. İleri!" emriyle 26 Ağustos 1922'de Türk ordusunun taarruzu başladı.
- ☞ Eskişehir, Kütahya, Afyon, Uşak, Manisa ve 9 Eylül'de İzmir Yunan işgalinden kurtulur.
- Büyük Taarruz ile;**
- ☞ Kurtuluş savaşının askeri safhası bitmiştir.
- ☞ Yunanlılar Anadolu'dan tamamen atılmıştır.
- Dikkat: Sadece Anadolu'daki Yunanlılar gitti. Tüm ülkedekiler gitmedi. Çünkü Doğu Trakya'da Yunan işgali devam etmektedir.**
- ☞ İtilaf Devletleri ateşkes teklifinde bulunmuş ve Mudanya Ateşkes Anlaşması imzalanacaktır.

#### MUDANYA ATEŞKES ANLAŞMASI

##### İmzalanma Nedenleri;

- ☞ Yunanlıların yenilmesi
  - ☞ Türk ordusunun boğazlara doğru taarruza geçmesi
  - ☞ İngiltere'nin dostlarından yardım alamaması
  - ☞ M.Kemal'in diplomatik çabaları
- İtalya ve Fransa'nın ateşkes için İngiltere'yi ikna etmesi ile Bursa'nın Mudanya ilçesinde Ateşkes anlaşması görüşmeleri başladı.

##### KATILAN DEVLETLER

TBMM	İTİLADEVLETLERİ
İsmet Paşa	İngiltere, Fransa, İtalya

**Dikkat: Ateşkes görüşmelerine Yunanistan katılmamıştır. Onları temsilen İngiltere katılmıştır.**

##### ANLAŞMANIN MADDELERİ

1. Türkler ve Yunanlılar arasındaki silahlı dönem sona erecek
2. Yunanlılar 15 gün içinde Doğu Trakya'yı boşaltacak
3. Türkler barış imzalanıncaya kadar Doğu Trakya'ya giremeyecek, güvenlik için 8000 kişilik jandarma bulundurabilecek
4. Doğu Trakya'daki memuriyetler 30 gün içinde Türklere teslim edilecek
5. Boğazlar ve İstanbul TBMM'ye bırakılacak.

**Not: Osmanlının başkenti olan İstanbul'un TBMM'ye verilmesi Osmanlı Devletinin hukuken yok sayıldığının göstergesidir.**

##### ANLAŞMANIN ÖNEMİ

- Kurtuluş savaşının askeri dönemi bitti, diplomasi dönemi başladı.
- İstanbul, Boğazlar ve Doğu Trakya savaş yapılmadan kurtarıldı.
- Osmanlı devleti hukuken yok sayıldı.
- Damat Ferit Hükümeti istifa etti. Tevfik Paşa hükümeti kuruldu.
- İngiliz Hükümeti istifa etti.

#### OSMANLININ YOK SAYILDIĞI DURUMLAR

Fiilen	Mondros Ateşkes Anlaşması
Hukukun	Mudanya Ateşkes Anlaşması
Resmen	Saltanatın Kaldırılması

#### MISAK - I MİLLİDEN TAVİZ VERİLEN ANLAŞMALAR

1.Taviz	Moskova Anlaşması ile → BATUM
2.Taviz	1921 Ankara Anlaşması ile → HATAY
3.Taviz	1926 Ankara Anlaşması ile → MUSUL

#### SALTANATIN KALDIRILMASI - 1 KASIM 1922

##### Nedenleri;

- ☞ Saltanat makamının Milli Egemenliğe aykırı olması
  - ☞ Padişahın Kurtuluş Savaşı sırasındaki tavırları
- Hızlandıran gelişme;
- ☞ Lozan barış görüşmelerine İtilaf devletleri İstanbul Hükümeti ve TBMM'yi birlikte çağırılmıştır. Bu durum üzerine TBMM, Saltanatı 1 Kasım 1922 tarihinde kaldırmıştır.

##### Sonuçları;

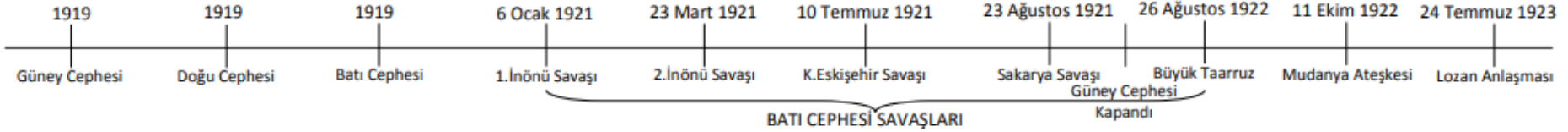
- ☞ Milli Egemenlik yolunda önemli bir adım atıldı.
- ☞ Laiklik için ilk adım atıldı.
- ☞ Osmanlı resmen sona erdi.

**Dikkat: Saltanatın kaldırılması ile Osmanlı ailesi yurtdışına gönderilmedi. Osmanlı ailesinin yurtdışına gönderilmesi Halifeliğin kaldırılmasından sonradır.**

TBMM tarafından Osmanlı ailesinden **Abdülmecit Efendi** Halife olarak seçildi. Son Osmanlı Padişahı olan 6.Mehmet (Vahdettin) ülkeyi terk etti.

**Saltanatın Kaldırılması;** Cumhuriyetçilik, Laiklik ve İnkılapçılık ilkeleriyle ilgilidir.

## KURTULUŞ SAVAŞI DÖNEMİ



LOZAN GÖRÜŞMELERİ	
KATILAN DEVLETLER	
İngiltere	Musul – Irak konusu sorun oldu.
Fransa	Yabancı okullar ve dış borçlar sorun oldu.
Yunanistan	Nüfus Mübadelesi sorunları görüşüldü.
İtalya	
Romanya	
Yugoslavya	
Japonya	
Sovyet Rusya	Karadeniz ve Boğazlar için katılmıştır.
Bulgaristan	Karadeniz ve Boğazlar için katılmıştır.
ABD	Gözlemci devlet olarak katılmıştır.
Türkiye adına, Mudanya Anlaşmasındaki başarılarından dolayı İsmet Paşa ve Rıza Nur, Hasan Saka ve Celal Bayar'dan oluşan bir heyet Lozan'a gitmiştir.	
Mustafa Kemal Lozan'a giden heyetten iki konuda taviz vermemesini istemiştir.***	
1) Ermenilere toprak verilmemesi	
2) Kapitülasyonların kaldırılması	
⇒ 20 Kasım 1922'de İsviçre'nin Lozan şehrinde başlayan 1.Lozan görüşmeleri,	
• Musul	
• Ermenilere toprak verilmesi	
• Boğazlar	
• Kapitülasyonlar	
• Savaş tazminatı vb. konularda anlaşma sağlanamayınca görüşmeler yarıda kesilir.	
1.görüşmelerin başarısız olması üzerine Türk ordusu savaş hazırlıklarına başlar. Ancak 23 Nisan 1923'te 2.Lozan görüşmeleri tekrar başlayacaktır.	
1. Lozan görüşmeleri ile 2. Lozan görüşmeleri arasındaki bazı önemli olaylar;	
- 1.Lozan görüşmeleri	→ 20 Kasım 1922
- İzmir İktisat Kongresi	→ 17 Şubat 1923
- 1.TBMM'nin görevinin bitmesi	→ 15 Nisan 1923
- 2.Lozan görüşmeleri	→ 23 Nisan 1923

LOZAN'IN MADDELERİ	
SINIRLAR	
⊗ SURIYE SINIRI ⊗	1921 Ankara anlaşması esas alındı.
YUNAN SINIRI	Meriç Nehri sınır kabul edildi.
BULGAR SINIRI	1913 İstanbul Anlaşması esas alındı.
IRAK SINIRI	Osmanlı ile İngiltere arasında bu konu Lozan'da çözülemedi. Musul, Irak sınırı Lozan'dan sonra iki devletin 9 ay içinde konuyu çözmeleri şartıyla ertelendi.
⊗ ADALAR ⊗	12 Ada İtalya'ya, Gökçeada (İmroz) ve Bozcaada hariç Ege adaları, Yunanistan'a verildi.
⊗ BOĞAZLAR ⊗	
Boğazların yönetimi başkanı Türk olan boğazlar komisyonuna bırakıldı.	
Not: Boğazlar Misak-ı Milliye uygun olarak ancak 1936 Montrö Boğazlar Sözleşmesi ile çözülecektir.	
KAPİTÜLASYONLAR	
Kapitülasyonlar kaldırıldı. Ekonomik bağımsızlık için önemli bir adım atıldı.	
⊗ PATRİKHANE ⊗	
Yunanistan ile aramızda bu konu sorun oldu. Biz Patrikhaneyi göndermek istesek de başarılı olamadık.	
AZINLIKLAR	
Bütün azınlıklar Türk vatandaşı sayıldı.	
NÜFUS MÜBADELESİ	
Yunanistan ile yapılan anlaşma gereği İstanbul, Gökçeada ve Bozcaada'daki Rumlar ve Batı Trakya'daki Türkler hariç, tüm Türk ve Rumlar karşılıklı değiştirilmesi kararlaştırılmıştır.	
SAVAŞ TAZMİNATI	
Yunanistan savaş tazminatı olarak Karaağaç'ı bize verdi.	
DIŞ BORÇLAR	
Osmanlıdan ayrılan devletler arasında paylaşıldı. Türkiye borçları taksitler halinde ancak 1954 yılında bitirecek	
YABANCI OKULLAR	
Fransa ile sorun oldu. Bütün okullar Türk Milli Eğitim Bakanlığına bağlandı.	

LOZAN HAKKINDA BİLGİLER	
ÖNEMİ	
<ul style="list-style-type: none"> <li>⊞ Diplomatik bir başarıdır.</li> <li>⊞ Kurtuluş savaşı bitmiş ve Türk devletinin varlığı dünyaca resmen tescil edilmiştir.</li> <li>⊞ Sömürge altında yaşayan diğer milletlere örnek olmuştur.</li> <li>⊞ Sevr anlaşması uygulanmadan yok olmuştur.</li> </ul> <b>DİKKAT: Lozan 2.TBMM tarafından onaylanmıştır.***</b>	
⊗ LOZAN'DA ALEYHİMİZE ÇÖZÜLEN SORUNLAR ⊗	
<b>Suriye sınırı (Hatay) →</b> 1939 yılında anavatana katılacaktır <b>Boğazlar, →</b> 1936 Montrö Sözleşmesiyle sorun çözülecektir <b>Patrikhane, Adalar</b>	
LOZANDA ÇÖZÜLEMİYEN ve ERTELENEN KONU	
Musul – Irak konusu Lozan'da çözülememiş ve çözümü sonraya ertelenmiştir. 1926 yılında imzalanacak olan Ankara anlaşması ile Musul İngiltere denetimindeki Irak'a verilerek bu konu da misak-ı milliye aykırı olarak sonuçlandırılacaktır.	
BOĞAZLARIN DURUMU İLE İLGİLİ KRONOLOJİ	
<ol style="list-style-type: none"> <li>1) <b>Wilson İlkeleri</b> ile ticarete açmak şartıyla Osmanlıya verilmişti.</li> <li>2) <b>Mondros Ateşkes Anlaşması</b> ile İtilaf devletlerine verilmişti.</li> <li>3) <b>Misak-ı Milli</b>'de boğazlar bizim olduğu söylendi, güvenliği sağlanınca ticarete açılacağı belirtildi.</li> <li>4) <b>Sevr Anlaşması</b>nda içinde hiçbir Türkün yer almadığı uluslar arası bir komisyona bırakılmıştı.</li> <li>5) <b>Mudanya Ateşkesi</b> ile savaş yapılmadan TBMM'ye verilmişti.</li> <li>6) <b>Lozan Barış Anlaşması</b>nda başkanı Türk olan uluslar arası bir komisyona bırakılmıştır.</li> <li>7) <b>1936 Montrö Boğazlar Sözleşmesi</b> ile boğazların yönetimi günümüzdeki halini aldı. Yani tamamen bizim kontrolümüze geçti.</li> </ol>	

## ATATÜRK DÖNEMİ İNKILÂPLAR

SİYASİ ALANDA YAPILAN İNKILÂPLAR	EĞİTİM ve KÜLTÜR ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR	HUKUK ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR	TOPLUMSAL – SOSYAL ALANDA YAPILAN İNKILÂPLAR	EKONOMİ ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR
<ul style="list-style-type: none"> <li>✚ TBMM'nin açılması (23 Nisan 1920)</li> <li>✚ Saltanatın kaldırılması (1 Kasım 1922)</li> <li>✚ Cumhuriyet Halk Fırkasının kurulması (9 Eylül 1923)</li> <li>✚ Ankara'nın başkent olması (13 Ekim 1923)</li> <li>✚ Cumhuriyetin ilanı (29 Ekim 1923)</li> <li>✚ Halifeliğin kaldırılması (3 Mart 1924)</li> <li>✚ Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasının kurulması (1924)</li> <li>✚ Serbest Cumhuriyet Fırkasının kurulması (1930)</li> <li>✚ Kadınlara siyasi hakların verilmesi (1930-1933-1934)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>☑ Tevhidi Tedrisat Kanunun kabul edilmesi (3 Mart 1924)</li> <li>☑ Maarif Vekâletinin kurulması (1926)</li> <li>☑ Yeni Türk Harflerinin kabul edilmesi</li> <li>☑ Millet Mekteplerinin açılması (1928)</li> <li>☑ Halk Evlerinin açılması (1932)</li> <li>☑ Türk Tarih Kurumunun açılması (1931)</li> <li>☑ Türk Dil Kurumunun kurulması (1932)</li> <li>☑ Üniversite reformu (1933)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✚ 1921, 1924 Anayasalarının kabul edilmesi</li> <li>✚ 1928 yılında, Anayasadan "Devletin dini İslam'dır." maddesinin çıkartılması</li> <li>✚ Medeni Kanunun kabul edilmesi (27 Şubat 1926)</li> <li>✚ Ceza Kanunu (1926)</li> <li>✚ Borçlar Kanunu (1926)</li> <li>✚ Ticaret Kanunu (1928)</li> <li>✚ İcra ve İflas Kanunu (1932)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✚ Şapka Kanunun çıkartılması (1925)</li> <li>✚ Tekke ve Zaviyelerin kapatılması (1925)</li> <li>✚ Miladi Takvimin kabul edilmesi (1926)</li> <li>✚ Uluslar arası saatlerin kabul edilmesi (1926)</li> <li>✚ Uluslar arası rakamların kabul edilmesi (1930)</li> <li>✚ Kadınlara seçme-seçilme hakkının verilmesi (1930-1933-1934)</li> <li>✚ Ölçü ve tartı birimlerini değiştirilmesi (1931)</li> <li>✚ Soyadı Kanunun çıkartılması (1934)</li> <li>✚ Hafta sonu tatilinin değişmesi (1935)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>◆ İzmir İktisat Kongresinin toplanması (17 Şubat 1923)</li> <li>◆ İş Bankasının kurulması (1924)</li> <li>◆ Aşar vergisini kaldırılması (1925)</li> <li>◆ Kabotaj Kanunun çıkartılması (1 Temmuz 1926)</li> <li>◆ Teşvik-i Sanayi Kanunun çıkartılması (1927)</li> <li>◆ Merkez Bankasının kurulması (1930)</li> <li>◆ Sümerbank'ın kurulması (1933)</li> <li>◆ Maden Tetkik ve Arama Enstitüsünün kurulması (1935)</li> <li>◆ Etibank'ın kurulması (1935)</li> <li>◆ Tarım Kredi Kooperatiflerinin kurulması (1929)</li> <li>◆ 1.Beş yıllık kalkınma planı (1933)</li> <li>◆ 2.Beş yıllık kalkınma planı</li> </ul> <p><b>Not: 2.Dünya savaşı nedeniyle uygulanmadı</b></p>

- 1) Hangi inkılâbın hangi alanda yapıldığı önemlidir.
- 2) Tarihleri ve kronolojik olarak sorularda çıkabilmektedir.
- 3) Hangi Atatürk ilkeleriyle bağlantılı oldukları sorulur.
- 4) Her bir inkılâp bir ya da daha fazla Atatürk ilkesiyle bağlantılı olabilir.  
Örnek: Saltanatın Kaldırılması → Cumhuriyetçilik-Laiklik-İnkılâpçılık ile ilgilidir.
- 5) Bütün inkılâplar **genel anlamda İNKILÂPÇILIK** ilkesi doğrultusunda yapılmıştır.

### Genellikle;

- ✚ Siyasi alanda yapılan inkılâplar Cumhuriyetçilik ilkesi ile ilgilidir.
- ✚ Eğitim – Kültür alanında yapılan inkılâplar Milliyetçilik ilkesi ile ilgilidir.
- ✚ Sosyal alanda yapılan inkılâplar Halkçılık ilkesi ile ilgilidir.
- ✚ Ekonomik alanda yapılan inkılâplar Devletçilik ilkesi ile ilgilidir.

## ATATÜRK DÖNEMİ İNKILÂPLAR

SİYASİ ALANDA YAPILAN İNKILÂPLAR	
TBMM'NİN AÇILMASI – 23 NİSAN 1920	
<input checked="" type="checkbox"/> 23 Nisan 1920 tarihinde 1.TBMM açıldı. <input checked="" type="checkbox"/> 1 Nisan 1923 tarihine kadar görevde kalmıştır. <input checked="" type="checkbox"/> 11 Ağustos 1923 tarihinde 2. TBMM göreve başlamıştır. <input checked="" type="checkbox"/> 1 Ekim 1927 tarihine kadar görevde kalmıştır.	
Hangi ilkeler ile ilgilidir. CUMHURİYETÇİLİK, MİLLİYETÇİLİK, HALKÇILIK, İNKILÂPÇILIK	
SALTANATIN KALDIRILMASI – 1 KASIM 1922	
NEDENLERİ	SONUÇLARI
⇒ Saltanatın Millî Egemenlik anlayışına ters olması ⇒ Ülke içindeki iki başlılığa son vermek ⇒ Lozan görüşmelerine İstanbul Hükümetinin davet edilmesi <b>Not: Hızlandıran gelişmedir.</b>	<input checked="" type="checkbox"/> Yönetimde iki başlılık sona erdi. <input checked="" type="checkbox"/> Millî egemenlik için önemli adım atıldı. <input checked="" type="checkbox"/> Cumhuriyet'in ilanı için önemli bir adım atıldı. <input checked="" type="checkbox"/> Laiklik yolunda önemli bir adım atıldı. <b>Laikliğin ilk adımıdır.</b> <input checked="" type="checkbox"/> Osmanlı devleti resmen sona erdi.
<input checked="" type="checkbox"/> Padişah Vahdettin ülkeyi terk etti. TBMM tarafından Abdülmecit Efendi devlet işlerine karışmamak üzere Halife seçildi. <b>Dikkat: Saltanat kaldırılınca Osmanlı hanedanı ülkeyi terk etmedi, Halifelik kaldırılınca terk edecektir.</b> <input checked="" type="checkbox"/> Saltanatın kaldırılması 1.TBMM'nin yaptığı tek inkılaptır.	
Hangi ilkeler ile ilgilidir. CUMHURİYETÇİLİK, LAİKLİK, İNKILÂPÇILIK	
HALK FIRKASININ KURULMASI – 9 EYLÜL 1923	
<input checked="" type="checkbox"/> Yeni Türk devletinin ilk partisidir. <input checked="" type="checkbox"/> Mustafa Kemal tarafından kurulmuştur. <input checked="" type="checkbox"/> Mecliste var olan Müdafaa-i Hukuk grubunun 1.grubunun partiye dönüşmüş halidir. <input checked="" type="checkbox"/> Cumhuriyetin ilanından sonra (10 Kasım 1924) tarihinde Cumhuriyet Halk Fırkası adını almıştır.	
Hangi ilkeler ile ilgilidir. CUMHURİYETÇİLİK, İNKILÂPÇILIK	
ANKARA'NIN BAŞKENT OLMASI – 13 EKİM 1923	
NEDENLERİ;	
1) TBMM'nin burada açılmış olması ve Kurtuluş Savaşının bu şehirden yönetilmesi 2) Jeopolitik açıdan güvenilir bir yerde olması 3) Ülkenin her tarafına hizmet götürecek uygun bir konumda olması 4) Güvenlik bakımından Anadolu'nun ortasında bulunması	
Hangi ilkeler ile ilgilidir. CUMHURİYETÇİLİK, İNKILÂPÇILIK	

SİYASİ ALANDA YAPILAN İNKILÂPLAR	
CUMHURİYETİN İLANI – 29 EKİM 1923	
NEDENLERİ	SONUÇLARI
<input checked="" type="checkbox"/> Millî Egemenliği gerçekleştirmek <input checked="" type="checkbox"/> Devlet başkanının belli olmaması <input checked="" type="checkbox"/> Devletin rejiminin belli olmaması <input checked="" type="checkbox"/> Fethi Okyar hükümetinin istifasından sonra hükümetin bir türlü kurulamaması <b>Not: Son madde Cumhuriyetin ilanını hızlandıran gelişmedir.</b>	<input checked="" type="checkbox"/> Devletin adı ve rejimi belli oldu. <input checked="" type="checkbox"/> Devlet başkanlığı sorunu çözüldü. <input checked="" type="checkbox"/> Meclis Hükümet sisteminden Kabine Hükümet sistemine geçildi. <b>Cumhuriyetin ilanından sonra</b> <input checked="" type="checkbox"/> İlk Cumhurbaşkanı → Mustafa Kemal <input checked="" type="checkbox"/> İlk Başbakan → İsmet Paşa <input checked="" type="checkbox"/> İlk Meclis Başkanı → Fethi Okyar <b>Dikkat: Fethi Okyar ilk TBMM'nin başkanı değildir. Cumhuriyetin ilk TBMM başkanıdır.</b>
Hangi ilkeler ile ilgilidir. CUMHURİYETÇİLİK, İNKILÂPÇILIK	
HALİFELİĞİN KALDIRILMASI – 3 MART 1924	
NEDENLERİ	SONUÇLARI
<input checked="" type="checkbox"/> Halifenin devlet işlerine karışması <input checked="" type="checkbox"/> Halifenin devlet başkanı gibi hareket ederek, yabancı elçileri kabul etmesi <input checked="" type="checkbox"/> Eski rejime dönmek isteyenlerin Halifeyi kullanması <input checked="" type="checkbox"/> Halifenin yenilikler önünde engel olması	<input checked="" type="checkbox"/> Laiklik için en önemli adım atıldı. <input checked="" type="checkbox"/> Millî egemenlik için önemli adım atıldı. <input checked="" type="checkbox"/> İnkılapların önü açıldı ve hızlandı <input checked="" type="checkbox"/> Osmanlı ailesi yurt dışına çıkarıldı.
Hangi ilkeler ile ilgilidir. CUMHURİYETÇİLİK, LAİKLİK, İNKILÂPÇILIK	
Halifeliğin Kaldırıldığı gün (3 Mart 1924) yapılan diğer yenilikler;	
1) Tevhid-i Tedrisat Kanunu kabul edildi. (Milliyetçilik, Halkçılık, Laiklik, İnkılâpçılık)	Eğitim ve Öğretimin birleştirilmesi demektir. Bu kanun ile ülkedeki tüm eğitim kurumları Millî Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır.
2) Şerriye ve Evkaf Vekâleti kaldırıldı. (Laiklik, İnkılâpçılık)	Yerine; Diyanet İşleri Başkanlığı ve Vakıflar Genel Müdürlüğü kurulmuştur
3) Erkan-ı Harbiye Vekâleti kaldırıldı. (Cumhuriyetçilik, İnkılâpçılık)	Yerine, Genel Kurmay Başkanlığı ve Millî Savunma Bakanlığı kurulmuştur.
KADINLARA VERİLEN SİYASİ HAKLAR	
1926 yılında Türk Medeni Kanunu kabul edilmiş ve Kadınlarla erkekler büyük oranda eşit haklar elde etmiştir. Ancak Medeni Kanunda Türk kadınına <i>siyasi haklar verilmemiştir</i> .	
<b>Türk Kadınlarına verilen siyasi hakların kronolojisi</b>	
193(0) → (B)ele diye seçimlerine katıldılar	
193(3) → (M)uhtarlık seçimlerine katıldılar	
193(4) → (V)ekillik seçimlerine katıldılar	
034 BMV → Kadınlara verilen siyasi hakların kronolojik kodlamasıdır.	
Hangi ilkeler ile ilgilidir. CUMHURİYETÇİLİK, HALKÇILIK, İNKILÂPÇILIK	

## ATATÜRK DÖNEMİ İNKILÂPLAR

ATATÜRK DÖNEMİNDE ÇOK PARTİLİ YAŞAMA GEÇİŞ DENEMELERİ	
<b>TERAKKİPERVER CUMHURİYET FIRKASI (1924)</b>	<p>Kurtuluş savaşının önemli Paşaları olan ve Mustafa Kemal'in arkadaşları tarafından kurulmuştur.</p> <p>→ <b>Türkiye'nin ilk muhalefet partisidir.</b></p> <p><b>Kurucuları;</b> Kazım Karabekir, Rauf Bey, Refet Bey, Ali Fuat Paşa ve Adnan Adıvar'dır.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>⇒ Cumhuriyete saygılıdır.</li> <li>⇒ Liberalizmi savunmuştur.</li> <li>⇒ "Dini ilkelere saygılıyız" prensibini benimsedi.</li> <li>⇒ Zamanla partiye eski rejim yanlıları sığındı.</li> <li>⇒ İngiliz desteğiyle <b>Şeyh Said İsyanı</b> çıktı.</li> <li>⇒ <b>Bu isyan Laikliğe ve Cumhuriyete karşı çıkmıştır.</b></li> <li>⇒ İngiltere'nin bu isyanı çıkartmasındaki amaç Musul'u bizden almak istemesidir.</li> <li>⇒ İsyanı bastırmak için <b>Takrir-i Sükûn Kanunu</b> çıkartıldı.</li> <li>⇒ İsyan edenler İstiklal Mahkemelerinde yargılandı.</li> </ul> <p><b>Şeyh Said İsyanı sonucunda;</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>⇒ Olayla ilgisi olduğu gerekçesiyle Terakkiperver kapatıldı.</li> <li>⇒ Türkiye Musul'u kaybetti. <b>Misak-ı Milli'den 3.taviz</b></li> <li>⇒ Fethi Okyar Hükümetinin yerine İsmet Paşa Hükümeti kuruldu.</li> <li>⇒ Takrir-i Sükûn Kanunu 1930 yılına kadar rejimi sağlamlaştırmak için yürürlükte kaldı.</li> </ul>
İZMİR SUİKASTİ - 1916	
<p>Terakkiperverin kapatılmasına, <b>Laikliğe ve Cumhuriyete karşı</b> olan bazı kişiler İzmir'de Mustafa Kemal'e suikast girişiminde bulunacaklardır. Ancak başarısız olacaktır. Bu olay üzerine M.Kemal şu sözü söylemiştir. <i>"Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır. Ancak Türkiye Cumhuriyeti sonsuza kadar payidar kalacaktır."</i></p>	
<b>SERBEST CUMHURİYET FIRKASI (1930)</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>* Türkiye'nin ikinci muhalefet partisidir.</li> <li>* Mustafa Kemal'in isteği üzerine Fethi Okyar tarafından kurulmuştur.</li> <li><b>Amaç; Dünya ekonomi krizi sonrasında sağlam muhalefet ile iktidarın denetlenmek istenmesidir.</b></li> <li>* Liberalizmi savunmuştur.</li> <li>* Kadınlara siyasi haklar verilmesini belirtmiştir.</li> <li>* Kısa sürede partiye eski rejim yanlıları girince, Fethi Okyar partiyi kapatacaktır.</li> <li>* Ancak parti kapatılmış olsa da kıvılcım büyümüştür. İzmir'in Menemen ilçesinde <b>MENEMEN OLAYI – KUBİLAY OLAYI</b> çıkmıştır.</li> <li>* Derviş Mehmet tarafından çıkan bir isyandır.</li> <li>* Asteğmen Kubilay şehit edilmiştir.</li> <li>* Suçlular <b>Harp Mahkemesinde</b> yargılanmıştır.</li> </ul>
<b>DİKKAT:</b> Bu partilerin kapatılması henüz çok partili hayata hazır olmadığımızı göstermiştir.	

TÜRK TARİHİNDE SİYASİ PARTİLER		
II. MEŞRUTİYET DÖNEMİ	ATATÜRK DÖNEMİ	ATATÜRK SONRASI
<p>Türk tarihinde ilk kez çok partili döneme geçildi.</p> <p><b>Partiler;</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>⇒ İttihat Terakki</li> <li>⇒ Ahrar Fırkası</li> <li>⇒ Hürriyet ve İtilaf Fırkası</li> <li>⇒ İttihad-i Muhammedi Fırkası</li> <li>⇒ Osmanlı Demokrat Fırkası</li> </ul>	<p>1) Halk Fırkası → 1923 <b>Devletçidir</b></p> <p>2) Terakkiperver CF → 1924 <b>Liberalisttir</b></p> <p>3) Serbest CF → 1930 <b>Liberalisttir</b></p> <p><b>***Atatürk döneminde çok partili yaşama kesin olarak geçilememiştir.***</b></p>	<p>1945'te CHP'li <b>Celâl Bayar, Refik Koraltan, Adnan Menderes ve Fuad Köprülü</b> partiden ayrılarak 1946 yılında <b>Demokrat Parti</b> adıyla bir parti kurarlar. Bu partinin kurulması ile <b>Türkiye'de çok partili yaşam kesin olarak başlamıştır.</b></p>
TÜRK TARİHİNDE REJİME KARŞI ÇIKAN OLAYLAR		
<p>1) <b>31 MART OLAYI – 1909</b> → Meşrutiyet rejimine karşıdır. <i>Osmanlı dönemi</i></p> <p>2) <b>ŞEYH SAİT OLAYI – 1925</b> → Cumhuriyet rejimi ve Laikliğe karşıdır.</p> <p>3) <b>MENEMEN OLAYI – 1930</b> → Cumhuriyet rejimi ve Laikliğe karşıdır.</p> <p>4) <b>İZMİR SUİKASTİ – 1926</b> → Cumhuriyet rejimi ve Laikliğe karşıdır. <i>Yukarıdaki üç olay Cumhuriyet döneminin olaylarıdır.</i></p>		
NASTURİ İSYANI – 1924		
<ul style="list-style-type: none"> <li>🏠 Tıpkı Şeyh Said olayı gibi İngilizlerin kışkırtması sonucu çıktı.</li> <li>🏠 Hakkâri civarında çıkan bir isyandır.</li> <li>🏠 İngilizlerin amacı Musul konusu öncesinde huzursuzluk çıkarmaktır.</li> <li>🏠 İsyan 1926 yılında bastırılmış ve Nasturiler Irak'a sığınmıştır</li> </ul>		
NOT ve DÜŞÜNCELER		

## ATATÜRK DÖNEMİ İNKILÂPLAR

HUKUK ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR	HUKUK ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR	SOSYAL – TOPLUMSAL ALANDA YAPILAN İNKILÂPLAR
<b>1921 ANAYASASI – TEŞKİLAT-İ ESASİYE</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>Meclis Hükümet sistemi benimsenmiştir.</li> <li>Laik değildir.</li> <li>Güçler birliği ilkesini benimsemiştir.</li> <li>Seçmen yaşı 18, seçim yılı ise 2 yıldır.</li> <li>Seçme ve seçilme sadece erkeklere aittir.</li> <li>Cumhurbaşkanlığı yoktur.</li> </ul>	<b>MEDENİ KANUN - 1926</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>En son yayınlanan Medeni Kanun olması,</li> <li>Sorunlara pratik çözümler üretmesi,</li> <li>Türk kültürüne uygun olmasından dolayı</li> <li><b>İsviçre’den</b> örnek alınmıştır.</li> </ul> <b>MEDENİ KANUNA GÖRE;</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>Kadın ve erkekler büyük oranda eşit oldu.</li> <li>Kadınlar sosyal, ekonomik ve hukuki olarak erkeklerle eşit oldu.</li> <li><b>Kadınlara verilen bazı önemli haklar;</b></li> <li>Mirasta eşitlik</li> <li>Şahitlikte eşitlik</li> <li>Boşanmada eşitlik</li> <li>Resmi nikâh hakkı</li> <li>Velayet hakkı</li> <li>Tek eşlilik hakkı verildi.</li> </ul> <b>Dikkat: Medeni Kanunla Türk kadınına siyasi haklar verilmedi.</b> <p><b>Ayrıca; Türk kadını 2002 yılından sonra kendi soyadını kullanmaya başlamıştır.</b></p> <p><i>Medeni Kanun; Halkçılık, Milliyetçilik, Laiklik ve İnkılâpçılık ilkeleri ile ilgilidir.</i></p> <p>⇒ Medeni Kanunla Patrikhanenin yetkileri kısıtlanmıştır.</p>	<b>ŞAPKA KANUNU - 1925</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>Türk milletinin içteki modernleşmesini dışa yansıtmak için çıkartıldı.</li> <li>Toplumda kıyafet birliğini sağlamak amacıyla çıkartıldı.</li> <li>Atatürk şapkayı ilk olarak Kastamonu’da tanıttı.</li> <li>Dini simgeler toplumu birbirinden ayırtırmaya başlayınca <b>Kılık Kıyafet yasası</b> çıkartıldı.</li> <li><b>Halkçılık ve İnkılâpçılık ilkeleri ile ilgilidir.</b></li> </ul> <b>TEKKE ve ZAVİYELERİN KAPATILMASI - 1925</b> <p>Osmanlıda her alanda olduğu gibi dini kurumlarda da bozulmalar meydana gelmişti. Anadolu’nun Müslüman olmasında büyük etkileri bulunan tekke ve zaviyeler, zamanla gerici zihniyetin, üfürükçülerin, büyücülerin, geriye dönmek isteyenlerin, ayrıca CUMHURİYETİ yıkip HALİFELİK ve SALTANATI geri getirmek isteyenlerin sığınağı haline gelmişti. Bundan dolayı 1925 yılında çıkarılan bir kanunla belirli Türk büyüklerinin türbeleri dışındaki tüm tekke ve zaviyeler kapatılmıştır.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>⇒ Tekke Zaviyelerin Kapatılması ile ilgili M.Kemal’in sözü: <b>“Türkiye Cumhuriyet, şeyhler, dervişler ve müritler ülkesi olamaz.”</b></li> <li>⇒ Bu kanunla, falcılık büyücülük, muskacılık yasaklandı.</li> <li>⇒ Büyük din âlimleri ve padişahların türbeleri dışındaki türbeler kapatıldı. M.Kemal’in sözü <b>“Ölümlerden medet ummak medeni bir ülke için şındır.”</b></li> <li>⇒ <b>LAİKLİK ve İNKILÂPÇILIK</b> ilkeleriyle ilgilidir.</li> </ul>
<b>1924 ANAYASASI</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>Kabine sistemi vardır.</li> <li>Başlangıçta laik değildir.</li> <li>Güçler birliği vardır.</li> <li>Seçmen yaşı 22, seçim yılı 4 yıldır.</li> <li>Cumhurbaşkanı 4 yılda bir seçilir</li> <li>Seçme hakkı erkeklere aittir.</li> </ul>		<b>SOYADI KANUNU - 1934</b> <p>Osmanlıda soyadı yoktu. Genellikle kişiler babalarının isimleri ile lakapları ile çağrılırdı. (Ali oğlu Mehmet) Bu durum bazı karışıklıklara neden olmaktaydı.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li><b>Askerlik işlemlerinde</b></li> <li><b>Miras işlemlerinde</b></li> <li><b>Mahkemelerde</b></li> <li><b>Kısacası tüm resmi işlerde karışıklık çıkıyordu.</b></li> </ul> <p>Çıkarılan soyadı kanunu ile bu karışıklıklar çözüldü.</p> <p>Ayrıcalık belirten hafız, hoca, molla, ağa, paşa gibi ayrıcalık belirten unvanlar kaldırılarak <b>eşitlik</b> sağlandı.</p> <p><b>Meclis tarafından M.Kemal’e Atatürk soyadı verildi.</b></p> <p>→ <b>HALKÇILIK ve İNKILÂPÇILIK</b> ilkeleriyle ilgilidir.</p>
<b>24 ANAYASASININ BAZI DEĞİŞİKLİKLERİ</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>1928’de “Devletin dini İslam’dır” maddesi kaldırıldı. Milletvekillerin yemin etme şekilleri değişti.</li> <li>1934’te kadınlara genel seçimlere katılma hakkı verildi. 034 BMV → Kadınlara siyasi haklar</li> <li><b>1930 Belediye seçimleri</b></li> <li><b>1933 Muhtarlık seçimleri</b></li> <li><b>1934 Vekillik seçimleri</b></li> <li>1937 yılında ilk olarak Laiklik ilkesi ve beraberinde diğer Atatürk ilkeleri anayasaya eklendi.</li> <li>1946 yılında Tek dereceli seçim sistemine geçildi.</li> </ul>	<b>DİĞER HUKUKİ YENİLİKLER</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>Ceza Kanunu (1926) → İtalya’dan alındı.</li> <li>Borçlar Kanunu (1926) → İsviçre’den alındı.</li> <li>Ticaret Kanunu (1928) → Almanya’dan alındı</li> <li>İcra ve İflas Kanunu (1932) → İsviçre’den alındı.</li> </ul>	<b>MİLADİ TAKVİMİN KABUL EDİLMESİ (1926)</b> <b>ULUSLAR ARASI SAATLERİN KABUL EDİLMESİ (1926)</b> <b>ULUSLAR ARASI RAKAMLARIN KABUL EDİLMESİ (1930)</b> <b>ÖLÇÜ ve tartı birimlerini değiştirilmesi (1931)</b> <b>Hafta sonu tatilinin değişmesi (1935)</b> <p>Yukarıdaki tüm yenilikler <b>batılı ülkeler ile ticari ilişkilerimizi düzeltmek için</b> yapıldı. Hepsini <b>İNKILÂPÇILIK</b> ilkesi ile ilgilidir.</p>

## ATATÜRK DÖNEMİ İNKILÂPLAR

EĞİTİM ve KÜLTÜR ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR
<b>TEVHİD-İ TEDRİSAT KANUNU – 3 MART 1924</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>⇒ Halifelğin kaldırıldığı gün yapılan yeniliklerdendir.</li> <li>⇒ Tüm eğitim kurumları MEB'e bağlandı.</li> <li>⇒ Eğitim ve öğretimde birlik sağlandı.</li> <li>⇒ Bu kanundan sonra çağın gerisinde kalan medreseler kapatılmıştır.</li> <li>⇒ <b>Milliyetçilik, Halkçılık, Laiklik, İnkılâpçılık ilkeleri ile ilgilidir.</b></li> </ul>
<b>MAARİF TEŞKİLATI KANUNU</b>
⇒ Bugünkü Millî Eğitim Bakanlığının oluşmasını sağlayan kanundur.
<b>HARF İNKILABI – 1928</b>
<b>NEDENLERİ;</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>→ Arapçanın, Türkçenin dil ve ses yapısına uygun olmaması.</li> <li>→ Türk dilinin okunup, yazılmasının kolaylaştırmak istenmesi.</li> <li>→ Eğitim ve öğretimin buna bağlı olarak yaygınlaştırmak istenmesi.</li> <li>→ Eğitimin modern ve çağdaş bir yapıya kavuşmasının istenmesi.</li> </ul> <b>SONUÇLARI;</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>→ Okuma yazma kolaylaştı ve arttı.</li> <li>→ Arapçanın Türkçe üstündeki etkisi azaldı.</li> <li>→ Çağdaşlaşma yolunda önemli bir adım atıldı.</li> </ul> <b>NOT: Milliyetçilik ve İnkılâpçılık ilkeleri ile ilgilidir.</b>
<b>MİLLET MEKTEPLERİ – 1928</b>
Okuma yazma bilmeyen okul çağı dışındaki yetişkinlere (16-45) yeni harfleri öğretmek için açılan kurumlardır.
<b>NOT: Milliyetçilik ve İnkılâpçılık ilkeleri ile ilgilidir.</b>
<b>HALKEVLERİNİN AÇILMASI – 1932</b>
Halka okuma yazma öğretmek ve meslek sahibi yapmak amacıyla kurulmuştur.
<b>TÜRK TARİHİ KURUMU – 1931</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>⇒ Türk tarihini derinlemesine araştırmak</li> <li>⇒ Türklerin dünya medeniyetine katkılarını araştırmak</li> <li>⇒ Tarih öğretimini gerçek kaynaklara dayandırarak yapmak için Atatürk döneminde kurulmuştur.</li> <li>⇒ <b>Milliyetçilik ilkesi ile ilgilidir.</b></li> </ul>
<b>TÜRK DİL KURUMU – 1932</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Türkçeyi yabancı dillerin etkisinden kurtarmak.</li> <li>✓ Türkçeyi millî bir dil haline getirmek.</li> <li>✓ Türkçenin bilim dili olmasını sağlamak.</li> <li>✓ Türkçeye yeni kelimeler kazandırmak.</li> <li>✓ Türkçenin zenginliğini ortaya çıkartmak amacıyla kurulmuştur.</li> <li>✓ <b>Milliyetçilik ilkesi ile ilgilidir.</b></li> </ul>

Atatürk Döneminde Eğitim İle İlgili Bazı Çalışmalar
<ol style="list-style-type: none"> <li>1) 1933'te Üniversite Reformu yapıldı. Darülfünun, İstanbul Üniversitesine dönüştü.</li> <li>2) Sanayiinefise Mektebi 1928'de Güzel Sanatlar Akademisine dönüştü.</li> <li>3) 1935'te Dil – Tarih – Coğrafya Fakültesi kuruldu.</li> <li>4) 1933'te Yüksek Ziraat Enstitüsü kuruldu.</li> <li>5) 1934'te Millî Musiki ve Temsil Akademisi kuruldu.</li> <li>6) Siyasal Bilgiler Fakültesi açıldı.</li> <li>7) 1926 Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü açıldı.</li> <li>8) 1925'te Ankara Hukuk Mektebi açıldı.</li> </ol>
<b>NOT: Köy Enstitüleri Atatürk döneminde kurulmamıştır.</b>

EKONOMİ ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR
<b>İZMİR İKTİSAT KONGRESİ – 17 ŞUBAT 1923</b>
<b>Amaç:</b> Yeni Türk devletinin ekonomi politikasını belirlemek. Yani <b>Millî Ekonomiyi</b> oluşturmak.*** <b>Her meslek grubundan insan katılmıştır.</b>
Bu kongrede <b>MİSAK-ı İKTİSADİ</b> kararları alınmıştır.
Bu kararlara göre;
<ul style="list-style-type: none"> <li>⇒ Makineli tarım geliştirilecek</li> <li>⇒ Üretici korunacak</li> <li>⇒ Çiftçilere kredi temin edilecek</li> <li>⇒ Millî bankalar kurulacak</li> <li>⇒ Teknik elemanlar yetiştirilecek</li> <li>⇒ Özel girişimciler desteklenecektir.</li> </ul>
Ancak burada alınan kararların çoğu <b>başarılı olamadı.</b>
<b>Bu durumun nedeni ise;</b>
<ol style="list-style-type: none"> <li>1) 1929 Dünya Ekonomi krizinin çıkması</li> <li>2) Özel sektörün ekonomiyi yönetememesi</li> <li>3) Yetişmiş iş gücünün yeterli olmamasıdır.</li> </ol>
<b>Hal böyle olunca Ekonomiyi yönlendirmek için devlet ekonomiye etkin olarak müdahale etmek zorunda kaldı. Devletin ekonomiyi yönetmesine DEVLETÇİLİK denir.</b> <b>→ Yukarıda sayılan üç neden Devletçilik ilkesinin ortaya çıkmasının nedenidir.</b>
***İzmir İktisat Kongresi ve Misak-ı İktisad-i Kararları Milliyetçilik ilkesi ile ilgilidir.***

EKONOMİ ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR
<b>TARIM ALANINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ 1925 yılında Aşar vergisi kaldırıldı. → <b>HALKÇILIK</b> ilkesi</li> <li>✓ Makineli tarım özendirildi. Tohum ıslahı yapıldı.</li> <li>✓ Köylüye ucuz tohum ve gübre dağıtıldı.</li> <li>✓ Tarım Kredi Kooperatifleri kuruldu.</li> <li>✓ Ziraat Bankası geliştirildi. Çiftçiye krediler verildi.</li> <li>✓ Ziraat Enstitüsü açıldı.</li> <li>✓ Toprak reformu yapılmak istendi. Bu reforma göre topraksız yoksul köylüye toprak verilmek istendiyse de başarılı olunamadı.</li> </ul>

EKONOMİ ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR
<b>TİCARİ ALANDA YAPILAN ÇALIŞMALAR</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Yabancı şirketler satın alınarak <b>milleştirildi.</b></li> <li>✓ 1926 yılında <b>Kabotaj Yasası</b> çıkartıldı → <b>Milliyetçilik</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>◆ Bu yasa ile Türk denizlerinde ve tüm kara sularında <b>işletme hakkı Türklere ait oldu.</b></li> <li>◆ Deniz işletmelerine kredi sağlamak için 1937'de <b>Denizbank</b> açıldı.</li> </ul> </li> <li>✓ 1924'te <b>İş Bankası</b> kuruldu → <b>İlk özel bankamız.</b></li> <li>✓ 1930'da Merkez Bankası açıldı</li> </ul>
<b>EKONOMİ ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR</b>
<b>SANAYİ ALANINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ 1927'de Teşvik-i Sanayi Kanunu çıkartıldı.</li> </ul> <b>Amaç: Özel sektörü sanayiye özendirmektir. Bunun için <u>Sanayi ve Maden Bankası</u> açıldı.</b>
<b>Devletçilik Çalışmaları</b>
<ol style="list-style-type: none"> <li>1) 1933'te 1. Beş yıllık Kalkınma Planı hazırlandı.</li> <li>2) Bursa, Kayseri, Malatya'da dokuma fabrikaları açıldı.</li> <li>3) Paşabahçe Cam fabrikası açıldı.</li> <li>4) İzmit'te kağıt fabrikası açıldı.</li> <li>5) 1935'te MTA (Madenleri araştırmak) için kuruldu.</li> <li>6) MTA'nın ihtiyaçları için <b>Etibank</b> 1935'te kuruldu.</li> <li>7) 1933'te <b>Sümerbank</b> kuruldu</li> <li>8) <b>II. Beş yıllık kalkınma planı hazırlandı. Ancak 2.Dünya savaşı nedeniyle uygulanmadı***</b></li> </ol>

İLKELER	ÖZELLİKLERİ	ANAHTAR KELİMELE	İLGİLİ İNKİLÂPLAR	İLKELERİN ORTAK ÖZELLİKLERİ
<b>CUMHURİYETÇİLİK</b>  Atatürk'ün koruduğu iki ilkedir.	<ul style="list-style-type: none"> <li>* Demokrasilerde en iyi yönetim biçimidir.</li> <li>* <b>En önemli unsur seçimdir.</b></li> <li>* Halkın, seçtiği temsilciler aracılığı ile kendini yönetmesidir.</li> <li>* Yeni Türk devletinin değişmez yönetim biçimi olarak kabul edildiği için temel ilkelerin başına konulmuştur.</li> <li>* Atatürk'e göre Türk ulusunun tabiatına ve adetlerine en uygun yönetim cumhuriyettir (<b>Milli Egemenliktir.</b>)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>* <b>Ulusal (milli) egemenlik</b></li> <li>* Ulusal irade</li> <li>* Seçim</li> <li>* Çok partili rejim</li> <li>* Seçme ve seçilme hakkı</li> <li>* Yönetim</li> <li>* İdare</li> <li>* Siyaset</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>** TBMM'nin açılması</li> <li>** Saltanatın kaldırılması</li> <li>** Cumhuriyet'in ilanı</li> <li>** Halifeliğin kaldırılması (Öncelikle laikliktir.)</li> <li>** 1921 ve 1924 Anayasalarının kabulü</li> <li>** Çok partili rejim denemeleri</li> <li>** Kadınlara seçme ve seçilme haklarının verilmesi</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>☞ Türk milletinin ihtiyaçlarından doğmuştur.</li> <li>☞ Kaynağı Türk milli kültürüdür.</li> <li>☞ Evrensel ve barışçıldır.</li> <li>☞ Birbirleriyle uyumlu, birbirini tamamlayıcıdır.</li> <li>☞ Akılcı ve bilimseldir.</li> <li>☞ Milli egemenlik ve bağımsızlık temeline dayanır.</li> <li>☞ Laik düşünce ve hukuka dayanır.</li> <li>☞ Hak ve hürriyetleri koruyucudur.</li> <li>☞ Taklitçi değildir. Kabul edilmesinde dış baskı ve zorlama yoktur.</li> <li>☞ Uygulamaya da yansımıştır.</li> </ul> <p><b>DİKKAT: Atatürkçülük dogmatik ve statükocu değildir.</b></p>
<b>MİLLİYETÇİLİK (ULUSÇULUK)</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>* Türk toplumunu oluşturan bireylerin birlikte yaşama ve ülkeyi kalkındırma arzusunun ifadesidir.</li> <li>* Ulusal (milli) mücadelemizde <b>ilk uygulamaya konulan ilkedir.</b></li> <li>* Din birliğine değil, <b>birlikte yaşama arzusuna dayanır.</b> Bu nedenle laiktir.</li> <li>* Türk ırkının üstünlüğüne değil, ulusların eşitliği temeline dayanır. Bu nedenle <b>ırkçı değildir.</b></li> <li>* Yayılmacı (fetihçi) değildir; ancak <b>ulusal bağımsızlığı</b> temel alır.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>* <b>Ulusal (milli) bağımsızlık</b></li> <li>* Ulusal (milli) benlik</li> <li>* Ulusal (milli) bilinç, şuur</li> <li>* Ortak dil</li> <li>* Ortak kader</li> <li>* Ortak Tarih</li> <li>* Vatan</li> <li>* Türk</li> <li>* Milli Eğitim ve Milli Kültür ile ilgili tüm çalışmalar</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>** TBMM'nin açılması</li> <li>** İstiklal Marşı'nın kabulü</li> <li>** Tevhid-i Tedrisat Kanunu</li> <li>** Türk Medeni Kanunu</li> <li>** Kabotaj Kanunu'nun çıkarılması</li> <li>** Yabancı işletmelerin satın alınması ve ulusallaştırılması</li> <li>** Türk Tarih – Dil Kurumları</li> <li>** Yeni Türk Harflerinin kabulü (Harf Devrimi)</li> <li>** Millet mekteplerinin açılması</li> <li>** İzmir İktisat Kongresi</li> <li>** Kapitülasyonların kaldırılması</li> <li>** Tüm Millileştirme ve ulusallaştırmalar</li> <li>** Maarif Teşkilatı Hakkındaki Kanun'un çıkarılması</li> </ul>	
<b>HALKÇILIK</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>* Toplumu oluşturan bireyler arasındaki <b>ayrıcalıkların ortadan kaldırılmasıdır.</b></li> <li>* Halk arasında din, dil, ırk farklılığı olmaksızın <b>herkesin kanun önünde eşit olmasıdır.</b></li> <li>* Halkçılık <b>her türlü sınıf farklılığını reddeder.</b></li> <li>* <b>Sosyal adaleti</b> sağlamayı amaçlar.</li> </ul> <p>Cumhuriyetçilik ve Milliyetçilik ilkelerinin zorunlu sonucu olarak Halkçılık doğmuştur.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>* <b>Eşitlik</b></li> <li>* Ayrıcalıkların kaldırılması</li> <li>* Dayanışma</li> <li>* Topluma hizmet</li> <li>* Sosyal devlet anlayışı</li> <li>* Sosyal adalet</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>** Aşar vergisinin kaldırılması</li> <li>** Kıyafet devrimi</li> <li>** Tekke ve zaviyelerin kapatılması (öncelikle laikliktir.)</li> <li>** Türk Medeni Kanunu</li> <li>** Soyadı Kanunu</li> <li>** Kadınlara seçme ve seçilme haklarının verilmesi</li> <li>** Ayrıcalık belirten kıyafet ve unvanların kaldırılması,</li> </ul>	<p><b>Milliyetçiliğin Doğal Sonucu</b></p> <pre> graph TD     A[Milliyetçiliğin Doğal Sonucu] --&gt; B[Cumhuriyetçiliğin Doğal Sonucu]     A --&gt; C[Halkçılığın Doğal Sonucu]     B --&gt; D[Halkçılık]     C --&gt; E[Devletçilik] </pre>

İLKELER	ÖZELLİKLERİ	ANAHTAR KELİMELER	İLGİLİ İNKILÂPLAR	BÜTÜNLEYİCİ İLKELER
<b>DEVLETÇİLİK</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>* Devletin ekonomik kalkınmayı sağlamak için yaptığı bütün müdahaleler bu ilke ile ilgilidir.</li> <li>* <u>Ekonomideki devletçilik, özel girişimlerin gerçekleştiremeyeceği ekonomik atılımları devletin kendi imkânlarıyla yapmasıdır.</u></li> <li>* Devletçilikte özel girişim (liberal ekonomi) engellenmez; ancak devlet ekonomiye müdahale etmeyi görevleri ve hakları arasında görür. * Bu ilke Türkiye’de zorunluluk sonucu kabul edilmiştir.</li> <li><u>Halkçılık ilkesinin doğal sonucudur.</u></li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>* <u>Ekonomi</u></li> <li>* Karma ekonomi modeli</li> <li>* Yatırım</li> <li>* Devlet Bankaları</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>** Tarım alanındaki destekleyici çalışmalar</li> <li>** Yabancı işletmelerin satın alınması ve ulusallaştırılması</li> <li>** Devletçe demiryollarının yapılması</li> <li>** Devletin banka kurması (Etibank,Sümerbank,Denizbank,Sanayi ve Maadin Bankası,Merkez Bankası vb)</li> <li>** Teşvik-i Sanayi Kanunu</li> <li>** I. Beş Yıllık Kalkınma Planı’nın hazırlanması</li> <li>** Devletin ilk açtığı fabrika UŞAK ŞEKER FABRİKASIDIR.</li> </ul>	<div> <p><b>MİLLİ EGEMENLİK</b></p> <p>↓</p> <p><b>CUMHURİYETÇİLİK</b></p> </div> <div> <p><b>MİLLİ BAĞIMSIZLIK</b></p> <p>↓</p> <p><b>MİLLİYETÇİLİK</b></p> </div> <div> <p><b>MİLLİ BİRLİK-BERABERLİK</b></p> <p>↓</p> <p><b>MİLLİYETÇİLİK</b></p> </div> <div> <p><b>YURTTA SULH, CİHANDA SULH</b></p> <p>↓</p> <p><b>MİLLİYETÇİLİK-HALKÇILIK</b></p> </div> <div> <p><b>AKILCILIK-BİLİMSELLİK</b></p> <p>↓</p> <p><b>LAİKLİK</b></p> </div> <div> <p><b>ÇAĞDAŞLIK-BATICILIK</b></p> <p>↓</p> <p><b>İNKILÂPÇILIK</b></p> </div> <div> <p><b>İNSANLIK SEVGİSİ</b></p> <p>↓</p> <p><b>HALKÇILIK</b></p> </div>
<b>LAİKLİK</b> Atatürk’ün koruduğu iki ilkeden birisidir.	<ul style="list-style-type: none"> <li>* <u>Devlet düzenini ve hukuk kurallarının dine dayandırılmamasıdır.</u></li> <li>* Kişilerin <u>din ve vicdan özgürlüklerinin</u> sağlanmasıdır.</li> <li>* Bütün kurumlarda bilimsel esasların, aklın ve ileri teknolojinin kullanılmasını amaçlar.</li> <li>* Dinin çıkarıcı kimseler tarafından sömürü aracı olarak kullanılmasının engellenmesini amaçlar.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>* <u>Din</u> ve devlet işlerini ayrılması</li> <li>* <u>Akılcılık ve bilimsellik</u></li> <li>* Din ve vicdan özgürlüğü</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>** Saltanatın kaldırılması(İlk adım)</li> <li>** Halifeliğin kaldırılması(en önemli aşaması)</li> <li>** Şeriyeye ve Evkaf Vekâleti’nin kaldırılması</li> <li>** Tevhid-i Tedrisat Kanunu</li> <li>** Medreselerin kapatılması</li> <li>** Tekke ve zaviyelerin kapatılması</li> <li>** Kıyafet devrimi (Din adamlarının kıyafetlerinden bahsediyorsa)</li> <li>** Türk Medeni Kanunu</li> <li>** Anayasadan “devletin dini İslam’dır” maddesinin çıkarılması (1928)</li> <li>** Laiklik ilkesinin anayasada yer alması (1937)</li> </ul>	
<b>İNKILÂPÇILIK</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>* Toplumun eskiyen düzeninin yerine yeni ve <u>çağdaş</u> bir düzen getirilmesidir. Bu yeni ve çağdaş düzen köklü değişiklikler yapılarak gerçekleşir.</li> <li>* Atatürk İnkılâpçılığı, kendi kendini yenileyen, <u>dinamik</u> (değişen şartlara göre kendini yenileyen hareketli) bir yapıya sahiptir.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>* <u>Çağdaşlaşma</u></li> <li>* Yenilik</li> <li>* Devrim</li> <li>* İnkılâp</li> <li>* Değişim</li> <li>* Dinamik yapı (dinamizm)</li> <li>* Medeniyet</li> <li>* Muasır</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>** Yukarıda adı geçen bütün yenilikler ve uygulamalar (İnkılâplar), İnkılâpçılık ilkesi ile ilgilidir.</li> <li>**Ancak yukarıda hiçbir ilkenin içinde yer almayan bazı devrimleri de bu ilkenin bünyesine alabiliriz. Örneğin. Takvim, Saat, Uzunluk, Ölçü ve Ağırlık birimlerinin değişmesi ve Hafta sonu tatilinin değişmesi sadece İnkılâpçılıktır.</li> </ul>	